

KRONIKA
města Humpolce

Kronika
města
Humpolce

předseda

[Handwritten signature]

1985

Mladí kronikáři, žáci 8.C a 8.D ZŠ Hálkova ul., kteří
přiložené vzpomínky podle vyprávování svých příbuzných
a známých pořídili

V popředí zleva: S. Kučerová, M. Koutová, L. Maršíková,
I. Moučková, M. Vosyka

Stojící zleva: O. Hypš, D. Staněk, L. Příborská, M. Šoullová
R. Petrová, V. Neomytková, R. Vondráčková, D. Průchová
J. Hypšová - kronikářka, S. Štěpánová, I. Kylsánová,
J. Pospíšil, R. Onderka

PELHŘIMOVSKO 1939 - 1945

Okresní dům pionýrů a mládeže
Pelhřimov

uděluje

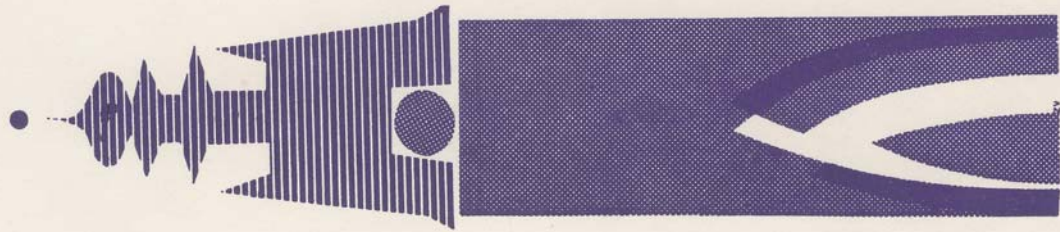
ÚČASTNICKÝ LIST

soutěže Pelhřimovsko 1939 - 1945

oddílu Mladí kronikáři 8.C
ŽŠ Hájkova Humpolec

Květen 1985

1 9 8 5

Z Á B Ě R Y   Z   V Ý S T A V Y   K E   4 0 .   V Ý R O Č Í
O S V O B O Z E N Í   H U M P O L C E ,   K T E R Á   S E
K O N A L A   V   K V Ě T N U   1 9 8 5   V   P I O N Ý R S K É
K L U B O V N Ě   Z Š   H Á L K O V A   U L .

1985

Jeden z osvoboditelů města - Fjodor Nikolajevič Gondusov

1985

1985

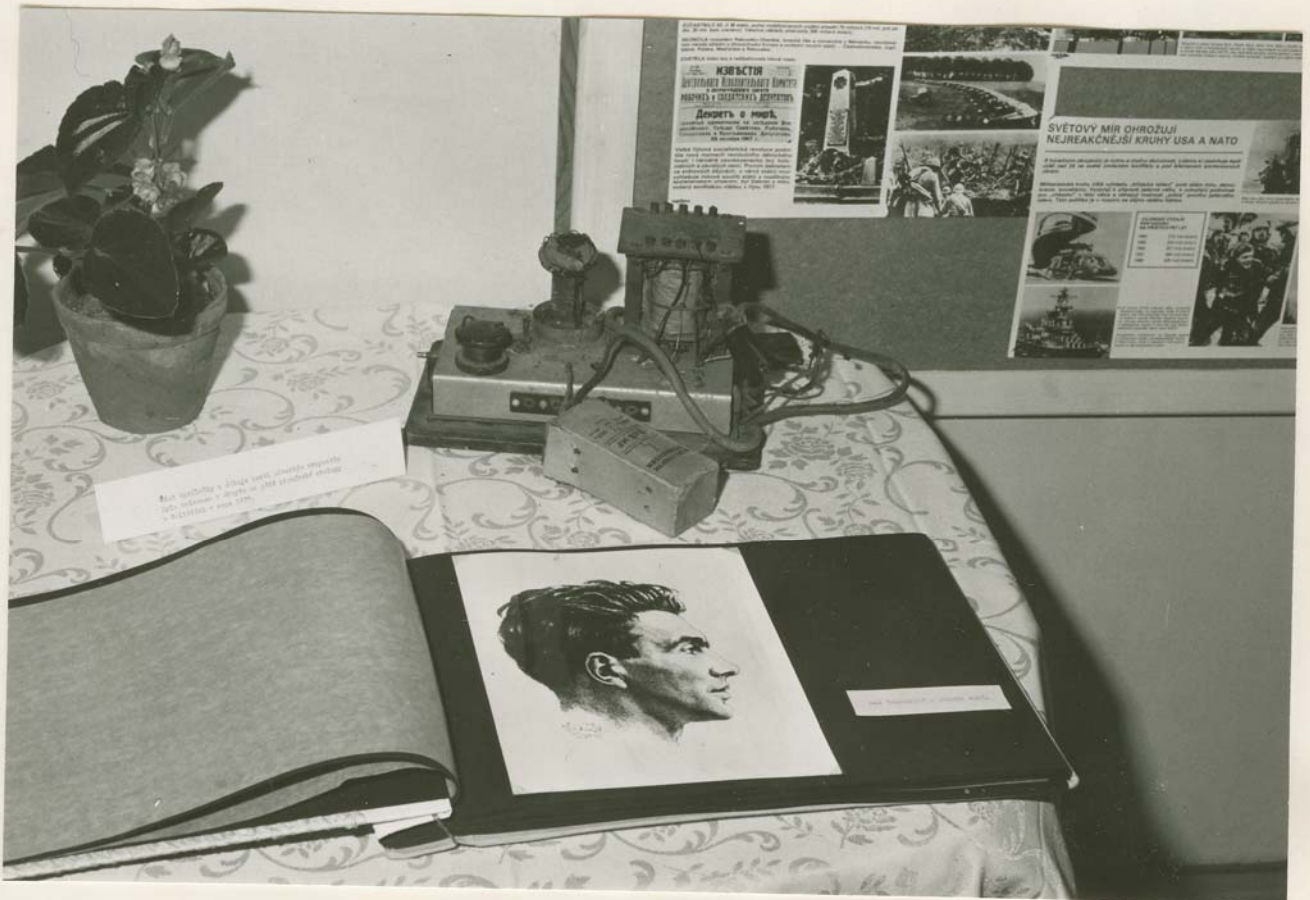

1985

1985

POSLEDNÍ DNY VÁLKY V ŽELIVĚ

Po uzavření vysokých škol roku 1939 jsem se posadil vrátit domů, do Želiva, kde mi již Němci hledali. Abych měl nasazení na nuceně práce do Reichu, přihlásil jsem se jako zemědělský dělník do velkostatků v Želivě, kde jsem byl ubytován v klášteří. Myslel jsem si, že tím budu mít volí svého pokoj. Ale právě tam, do budovy kláštera bylo vpravováno jedno berlínské gymnázium a hned po něm druhá křídla budovy kláštera obsadila záložní vojenská jednotka pověřená zpracováním lidických svítek nad vázáním nepříteli. To nás snad podle známého hesla „pod svobodou sama“ zachránilo, že po naší existenci již nikdo nepátral.

Jak ubíhaly roky války, vojáci cvičili denně na prostranství před klášteřem a čím dál smutnější viděl gymnázium posunovat praporečky ustupující fronty na větší velké mapě umístěné na společné chodbě kláštera.

Počátkem roku 1945, kdy byla už porážka Němcka ve
mž jasná, vrátil řidič úplně rájím o vypracování
fronty a tak jsem se toho ujali s kolegou my. Podle zpráv
z Londýna, které jsem s nadostatkostí hledali z příjma-
cí pod přímou, kapichovali jsme noví pozice stále blíž
a blíž již na našem území. Teprve po odstupu let si
uvědomuji, jaká to od nás byla neopatrnost, která nás
mohla stát i život, protože v té době stálých úspěchů
začali být Němci kurvíci a masivní. Řidič, který nebyl
krájmí nacista, jen smutně přihlížel našemu smach-
ování fronty, ale nemohl nás odli bydlícím vojáčkům.
Až jednoho březnového dne jsme pozorovali narytých
tuch musí profesory a řáky, kteří začali balit a připa-
rovali se na evakuaci. Skuteční pro ni v noci přijely
nákladní automobily a do rána všichni smisli. Řidič
nám tam nuchal onu mapu, na kterou už v tom dráhu
nemil asi asičas, nebo snad si myslí? Byl to skuteční
slušný člověk, který nemil s nacisty jisti nic spolič-
ného a možná, si mil i radost z jejich konce. Vojáci však
kustali dít, ale už nevíci, jen nás nutili štipat bor-
di dříví pro pohon nákladních vojenských vozů,

ke kterým chyběla nafta a byly přidělovány na dřevoplyn.
Pak došlo i k katarovému jízděním kol. To už měli z posled-
ního. a fronta se neochvěitelně blížila.

Začátkem května 1945 jsem šel jako jiní obvy-
klé pro poštu a když jsem si vrátil, spatřil jsem čirý
hořív a plameny nad klášterem. Když jsem došel od
Úpýcharů po mostě, byl jsem zastaven vojáky, kteří u-
stavili přístup do kláštera. Teprve po legitimování, že
jsem kamistořnic velkostatkem, mě pustili. Uvidil
jsem vysokou horící pyramidu všech možných bytových
karů a automobilů. Bylo to známí, že fronta není
již daleko. Ukusovní směrem od Humpolce začaly jíz-
dit různé ústřední armády i SS. Němci se kla-
rovali pro cesty všeho křivčivého, ba dokonce jsem vi-
děl, schováni za Úpýcharů, jako pašáky stoupli
přes ruce svých „soukromníků“, kteří se stahovali z okol-
ních vesnic a chýbali se koupali jízdoucích vozidel.

Všichni v panice přechali před Rudou armádou. Já byla
již před Hart. Brodem a předsumně masoprajky pro-
nikaly i do Humpolce. Největší chaos a chaos pro-
pukel však večer a během přišší noci. Největší kolony
ustupujících Němců valily se od Humpolce. Největší

smradle a chaos propukl náhle učit a během půlho noci.
Nepřidrželi kolony ustupujících Němců, stály se od Hum-
polce a maršily na sebe, odstrkávaly nypojízdná vozí-
dla a ty, kterým již došla nafta či benzín, prosili do pře-
kopu za stálého smradutého pokrškování. Želatel, mru-
lidel. Zádná disciplína. Každý se snažil zachránit
svoji kůži. Společně doháněla německá policie čirou-
němi srážky v prudce prarobově klesající kabačce
znamení tmiřní rychlosti, ale pak i si udělali, aby
sám se nepořdili, a nechali vše osud. Toho ryu-
řili naši lidé a naopak před největším klesáním
a před tmiřnicou, špatní klopem kabačkou za pošto-
ním úřadem klesajícím systémem tmiřní řídicí ní-
muckých vozů a transportů. Ji v plní rychlosti
jeden po druhém najížděli na stůch domů, kde
se vozidla převrhovata. Jelozky došlo k hroznému
masakru. Mrtví i ranění byli přiváženi na poštu,
ale za chvíli jich bylo už tolik, či se od toho u-
pustilo. Ráno byl hrozný pohled na su boru na-
kupujících vozidel a mrtvol, ale mrtvo z Němci
nemil rájím komukoli pomoci a každý myslel
jin na svou kůži. Ji během rána se objevil v Žilivě

motospojky Rudé armády, které od Sedlce přešly cestu ustupujících Němců. Ti už neměli žádný zájem o odpor, vyškakovali z vozidel a přechali do okolních lesů. Po přejíždě armády maršála Malinovičkého byly levě sa pomoci místních obyvatel pročištěny a zajatci shromážděni na louce mezi říčkou Želivkou a státní silnicí na Prahu. Zajatí Němci shromážděni v Želivě byli po nasycení odvezeni do kajalického kábova. Od poměry rozrušených lidí ji museli doslova ochránit vojáci Rudé armády, což jsme tenkrát nemohli pochopit. Vše se postupně uklidnilo, trosky odstranili a obec se vracela k normálnímu životu.

Ještě během května jsem pokračoval jednu posádku nákladního vozu Rudé armády o svazu do Prahy, kde jsem se dal znovu zapust na fakultu. V této budově se mosku 40. Čcha vymetali poslední svinskoo no vehitelství SS, které kam bylo po celou dobu války umístěno.

Podle vyprávění dědečka upn. Martina Kou Lová, 8.C

Vzpomínky na II. sv. válku

Psal se rok 1939, kdy do našeho města vtrhli Němci, kteří zabývali nejprve komunisty. Židé museli nosit na kabátě průšidou žlutou hvězdu, na které bylo napsáno jude (česky žid). Německí xlodušci odvexli do koncentračního tábora gestapáckým autem doktora Metzla žida a komunistu Železného. Oba se po osvobození města vrátili*. Dva roky po odjezdu Metzla a Železného odvexli i paní Metzlovou s pětiletou holčičkou do koncentračního tábora. Už se nevrátily. Židovské děti nesměly navštěvovat školy.

V roce 1940 se z Brna do Kumpolce přestěhoval Němec J. Wild, který byl zaměstnán v továrně „Primatex“ jako barvič. Byl to udavač. Udal již několik lidí na gestapu v Kumpolci. Židé, které udal, byli odvexeni do koncentračních táborů a jen pár se jich oddud vrátilo domů. Mexi ty, kdo se nevrátili, byla paní Marie

Urbodová. Wild byl za to po revoluci odsouzen ke smrti a popraven v Humpolci. Lidé tenkrát seděli na střechách, stromech, komínech, aby popravu viděli. K brestu smrti byl též odsouzen udavač Wolf, kterého „Revoluční garda“ zavřela do sklepa pod Orlikem. Zajatce jim však přes noc utekl. Povídalo se, že se objevil až v Austrálii, ale je jisté, že už se do Humpolce nikdy nevrátil.

Rok 1941 byl rokem, kdy ještě Němci vyhrávali válku, a proto na ulicích, silnicích, veřejných budovách bylo psáno vápnem velké V, což znamenalo Viktoria (česky vítězství).

1942 - uskutečnění atentátu na Heydricha přineslo českému lidu strašné následky. V prvních dnech po atentátu bylo popraveno asi 1800 příslušníků českého národa. Desetitisíce lidí byly odvezeny do koncentračních táborů. Také v Humpolci zanechala heydrichiáda stopu. V kiochleších po silnici k Brunce stály řady vojáků s napřaženými samopaly a na každém

občanovi města žádali legitimaci. Ti, kteří legitimaci neměli, museli si ji pořídit na úřadě.

Léto 1944 letělo nad Humpolcem asi 50 amerických letadel. Letadla způsobila hrozný hukot a smutek občanů Humpolce. Lidé vyběhali z baráků na pole, kde si lehali. Letouny jen však přeletěly Humpolec a lidé se navraceli do svých domovů.

Začátkem roku 1945 Němci zabrali skoro všechny školy pro zranění vojáky a děti se musely učit v soukromých bytech. Po osvobození Sovětskou armádou se z koncentračních táborů vrátili pan učitel z. Kolen a pan učitel Závraha (ředitel školy v Hrálcích), ale oba brzy zemřeli na tyfus.

Koncem roku 1945 pan Sedl z Jiřic se svoji skupinou lidí zastřelili v lese, kde se říká „v horách“, několik Němců a ostatní odzbrojili. Odzbrojení Němci museli zastřelené německé vojáky odvézt na vozíku na kopec „Šibeňák“

a tam je zakopat.

Koncem války si museli občané Humpolce kopat povinně bunkry, kde se schovávali před nálety. Po dobu celé války chodili někteří občané poslouchat zahraniční rozhlas k panu laječnickovi Klímovi v Humpolci. Za posloucháání cizího rozhlasu byl trest smrti. Také kdo jel do jiného města, musel se přihlásit na úřadě, neboť nepřihlášeného člověka bez milosti zastřelili.

Dříve tam, kde stojí nemocnice v Lukách, byly dřevěné baráky R. A. D. (německé zkratky), do kterých chodili lidé pracovat (šili prádlo pro Němce), a Němci tam měli různé sklady.

V hustých skalstých lesích za Humpolcem se schovávali dlouho po válce Němci, kteří tam sadisticky umučili dva pocestné. Na památku ve skalstých lesích dodnes stojí dva kamenné křížky.

Mladí lidé narození v roce 1924 museli chodit za prací do Říše (německo). Povinní prací v Říši byli i ti, co měli přeborné, otce

ve straně nebo v politické funkci. Jedna z těch, co byla nucena odejít do Říše, byla Marie Kudělková, dnes již šedesátiletá stará paní. Proč a jak se tam dostala, poznáme z jejího vyprávění:

"Vzpomínka na totalní masakry
v Reichu"

"Protože můj otec byl ruský legionář, za okupace jsem musela být totalně masakra do Reichu. Jeli jsme 4 dny, a 17x jsme přeseďali. Spali jsme v lágrach. Viděla jsem rozbitý Norimberg, Mnichov aj.

Po příjezdu nás němečtí vojáci rentgenovali a museli jsme složit zkoušku. Podle ní nás rozvěřdili na různá pracoviště. V dílně, kde jsem pracovala, byly samé stroje. Já měla na starosti 9 strojů, každý byl jiný. Musela jsem stroje obsluhovat, měřit vše na milimetry, brousit, počítat. Ruce, obličej samá pilina, oděv přemáčen pohonnými látkami. Všichni zaměstnanci kromě

byla sama kost a kůže. Mnohokrát se v dílně nad svým osudem nejednou rozplakala a vždycky k ní přicházela němka, která v továrně také pracovala a utěšovala ji, že přijde jednou den jejich osvobození. Někdy jim k jídlu nedali ani kapku mléka, ani kousek toho tvrdého okoraleho chleba. Jejich častým byla směs vody, obilí a jiných věcí.

Holandán a jiné dílny si uchovával pejška. Paní Kudělkové ho bylo líto, a proto mu někdy hodila kost. Pes i Holandán jí byl moc vděčen. Paní Kudělková se ho jednou zeptala, proč si psa nechává v takové bídě a on jí odpověděl, že pes zachránil život jeho matce. A tak byla paní Kudělková ráda, že pejškovi - ochráncovi tou kostičkou přilepší.

Ka každé dvě minuty byly nové a nové, hroznější a hroznější máleby. Jejich továrna měla zamaskovaná okna, a proto ji nepřátelská letadla nemohla najít. Bylo to hrozné, když každou hodinu, minutu, sekundu mohla továrna vyletět do povětří.

a v ní lidé, čekající na konec svého života.

Mnoho lidí v Reichu nálety nepřezilo, mnoho jich ubýlo zlomeninou nebo větší úraz a málo jich zůstalo zcela zdravých. V Reichu tam byla i paní Kudělková sestřičnice, kterou Němci odvlekli do Říše hned s ní. Dnes, na následky náletů, chodí o dvoutřetelích. Jiná zase je odsouzena nadostmrti ^{do postele např.} vozíčku.

A proto si z celého srdce přejeme, aby nebyla další III. světová válka a aby jsme nikdy z nás neprožili tak hrůzivé dny, jako naši dědečkové a babičky.

Podle vyprávění sousedky Marie Kudělkové - Gmelanová 44, Humpolec

Zpracovala S. Štěpánová, Žákyně 8.D

ŽŠ Hájková

Humpolec

Život, húvra, hlad a kollektiv v Reichu

Kladnou vzpomínkou na život v Reichu byl dobrý kollektiv. V dílně s paní Kudělkovou pracovali dřív Rusky, Holanďan, Ital, Francouz. Vztahy mezi Italem, Francouzem a námi byly moc hezké, avšak nesměl nikdo s nikým nic mluvit. Vždy, když paní Kudělková spadla pinxeta, kterou často používala, do pohonných látek (olej, benzin), bez jakéhoko-li řečnění jí Francouz pinxetu odtud vytáhl. Vztahy mezi všemi nebyly tak dobré. Holanďani v celé „fabrice“ se nad každým hodně povyšovali a s nikým nebratili ani jediné slovo.

Život všech ohrožovaly nejen nálety, ale i hrozná bída a hlad. Všichni měli na těle vybledlá žebra, která se dala přesně spočítat. Vybledlé tváře, kapadlé kalné oči, hubená drhaná postava naznačovala velké utrpení. Mnoho lidí v dílně padalo u stroji slabostí do mdlob a bezvědomí. Také paní Kudělková

naši dílny při náletu utíkali do krytů. Nejlepší kryty měli Němci, pak cirinci a nejhorší měli Rusové. Nálety byly mnohokrát za den. Při náletu jsem se třásla strachy. Podmínky naší práce byly velice těžké a mnohá nebezpečí ohrožovalo mé zdraví - hlad, zima i nálety.

Vždy jsem věřila, že přežiji. Také nyní si říkám, že se musí spojit všichni lidé dobré vůle, aby nebyla jaderná válka, která se rovná sebevraždě lidstva, že je lidem třeba mír.

Nikdy nepřapomeneme na strašné oběti těch, kteří položili životy za naši svobodu a život v míru.

Podle vyprávění mé babičky Marie Štěpánové - Nerudova 717, Humpolec

zpracovala G. Štěpánová, zářijně VIII. D
29 Hálková
Humpolec

Poslední přestřelka

Naše město zažilo na samém konci války přírodu, kterou jsem nikdy nevyprávěl v žádné rodině. Její čtyři členové bydleli Ambrož na Dolním náměstí v rodinném domě.

Kumpolec byl v posledních válečných dnech přeplněn Němci. Chtěli držet město proti sovětským vojákům a zabránit jim v pokusu na Prahu. Jen se však rozvířila zpráva, že sovětské jednotky přijedou od Jihlavy, do Kinceji jako kdysi švédci. Ušli do okolních lesů, kde se ukrývali. Ústání Sovětské armády bylo nekoleje. Utrudě se zpívalo, hrálo a lidé zasypávali sovětské tanky květinami. Celý den byl sváteční. Večer se tancovalo po celém městě. Ráno však bylo hození. Ve čtyři hodiny přepadly německé jednotky město. Zůstala zde jen malá skupina sovětských vojáků. Ostatní odjeli na pomoc Praze. Ve městě se od rána bojovalo. Vojákům pomáhali i místní občané. Členové zmíněné rodiny se probudili, když se již stálo. Na náměstí proti sobě bojovaly

německé a sovětské jednotky. Dům, ve kterém rodina žijela, byl již pod hrušou palbou. Před ním se sotíže za krápními úvarami operovníi Němci. Rodiče probudili děi, zabalili je do peřin a dšeli je dopraviti do vespeči. Opatrně postupovali po schodech. V okamžiku, kdy se již zdálo, že se jim to podaří, ozvala se dávka z kuloméru. Štěly pronikly vykladem v přezemí a skončily na řdi asi 2 m od děi, které ležely v přezinách na schodech. Rodiče okamžitě dopravili děi na dvůr do sklepa, kde se skromākřdili i další obyvateli domu. Tam zůstali všichni až do posledních odpoledních hodin. Během dne sovětské vojáci za pomoci našich občani osvobodili město.

Tato událost je jednou z mnoha, které se udály na konci války. V těchto dnech si připomínáme 40. výročí těchto událostí. Glavní dnem na začátku května r. 1945 znamenaly svobodu pro celou naši republiku. Závěrem SSSR byl náš stát osvobozen od německých okupanců.

A máto by neměla zapomenout ani dnešní gene-
race.

Podle vyprávění sestry Karla
Bílka Kumpolec Slavického nám.
120.

vypracoval

Jaroslav Prokop 8. C.

Uzpomínky na II. sv. válku

Jako slohovou práci jsem si vybrala povídky o válce, které mi vypráví jedna stará, ale velmi moudrá pani. Tato pani se jmenuje Marie Sedláková a je jí 71 let. Bydlí uky svůj život na vesnici a tak moc spisovně říci nemá, ale dá se z ní její říci hodně porozumět. A tak vypráví.

„Dříve jsem bydlela v malé vesničce v Boňkově nedaleko Herálce. Až po roce 1962 jsem se odstěhovala s rodinou do vesnice Plavčkov. Když byla v roce 1939-1945 válka, tak jsem bydlela ve vesnici Boňkov, kde vidla hlavní trasa Němců, kteří chodili jen v noci a šli od Herálce na Skalce. Tato silnice byla slátná a Němci šli nebo-li máškorali rovnou na Prahu, protože se každou cestu se chtěli dostat do Prahy. Já bydlela asi tři míle od silnice, a tak jsem slyšela, jak Němci v noci máškorali. Můj manžel byl od roku 1942 do roku 1945 v Raichu na práci a já jsem žila sama se dvěma malými dětmi. Musela jsem všechno dělat, děti vyhovávat, na poli orat, jetdit s kravami, dělat krmivo, starat se o domácnost, aby děti měly co jíst, protože bylo všechno na hořké.

Děti chodily jenom v jednom oblečím, protože na víc jsem neměla peněz a když měla, tak zase nebylo zboží. Jediným, který mi můžu říct, byla rodina Závodská z Humpolce, která měla korámu a prodyšnu. Pan Závodský mi vždy dal látku na děti a já po večerech a nocih šila, aby byly děti ~~a~~ v čem chodit. V roce 1945 ke konci války se vrátil manžel domů, já jsem byla rovna na poli, pracovala a sbírala brambory. Když jsem se vrátila domů a viděla, co se děje, že děti nepoznají vlastního otce a že se ho bojí a přede mnou utíkají, hned jsem jim začala vysvětlovat, že je to jejich otec, a plakala jsem. S mým manželem byli i jiní muži v Reichu, ale oni i manžel jsou už dávno po smrti, protože si přinesli z Reichu nemoci. Když u nás byli Němci, my, ženy jsme musely na ně pracovat a vařit. My všichni jsme také musely Němcům říkat, že jsou národní hosti a kdo řekl, že jsou nerávní, hned ho zastřelili. Ani více lidí nesmělo být po hromadě, nejvíce dva, ale ani to ne, jakmile uviděli po hromadě více lidí hned je rozstřelili a většinou i pozatýkali.

Milo bylo ke konci války a nedaleko Havelčova Brodu dříve Německého Brodu byl les, kde se schýrali Češi. Byli to tři chlapeři, který'm bylo 14 let, 18 let a 15 let a je štěstí s nimi

byli čtyři dělníci z Chotkovic, tak že jich bylo celkem sedm. Poslední Němci, kteří se objevili v lesích, tyto muže pochytili a museli si vlastníma rukama vykopat hrob. Neměli ani žádné nástroje, museli je svou rukama, byli celí umláceni, ruce měli na sedmkrát přelámané, nehty neměli a vůbec nebyli k poznání. Když si svůj hrob vykopali nebo lépe vyhrabali, tak Němci jim dyčkami probodali žaludky, uši jim uťali, nos neměli a oči měli vydloubané. Bylo to ošklivé. Němci je umučili a odložili. Pak po delší době šli okolo naší lodi a jeden z nich našel tyto chlapece. Tak je trochu umyli a odvezli do márnice. Nyní jsou pochováni v Havlíčkově Brodu, kde mají pomník v Havlíčkových sadech, kde každoročně chodí pionýři i солати a dávají jim svou úctou květiny, je tam také chodím.

V těchto letech chodil můj nejstarší syn do školy. Jednou přišel domů celý vydušený, uplakáný a udušený, já jsem se ho ptal co se stalo a on mi povídal, že z jeho školy sebralo gestapo ředitele školy, který byl československý a měl děti, jmenoval se František Lábrava. Ale už se od výsledku gestapa nevrátil a jeho rodina už také nežije, protože hned po zabití pana Lábravy zatkli i jeho rodinu a nic je nikdo neviděl. Děti nechodily ani do školy, protože Němci se do ní naslíhovali a

Školu zavřeli. První den po zasknutí rodiny Zabranyňech, zatkli i mé sousedy Pechovi, kteří měli pyj' mít u sebe vysílačku, ale pravdu, proč je zatkli, jsme se nedozvěděli. Zatkli pana Pecha, jeho manželku a dva nejmladší syny. Měli ještě o něco starší dceru, ale tu nezatkli, protože byla prodána někde v Pačově, měla svou rodinu a Němci o ni nevěděli. Po válce se ti Pechovi stáhli z koncentračního tábora domů, ale dlouho ově nemoc, kterou si přinesli z koncentračního tábora, nepůvili.

V květnu roce 1945 v sobotu k nám přijeli sovět. vojáci. Všichni se radovali, že už přinesli slavnou svobodu. Já jsem sezeptala jednoho sovětského vojáka, na kolik let bude mít, a on odpověděl: „na padesát, mamá, nebj, na padesát.“ Štábi jsme u bitnic a se stzami a radostí vítali své osvoboditele - sovětské vojáky. Ti kdo měli velká místa, tak se k nim vstihovali Rusové, kmám, ale ne, protože jsme měli jenom dvě malé místa a šilo nás tam pět lidí. Ale já jsem jim také varila a prala prádlo. Vždycky jsme se ženami šly na návěs k rybníku a tam praly sověts. vojákům prádlo. My sami jsme neměli dát co do út dětí, ale to co jsme měli, tak jsme dali vojákům, protože ti to potřbovali nejvíce. Jednou přišli sov. vojáci, přišli s košíkem vajec a chtěli je uvadit. Ještě

přivéstli slivici, a tak jsem ji oškubala, vykuochala
a dala uvářit na polívku. Maso si vzali a polív-
ku necháli, porádali, ať ji dám dítenu. Dva z
nich drželi vedle našeho domu hlídku, aby nepři-
jeli Němci a chránili naši vesnici, protože jak
jsem už říkala, vedle okolo nás šlátní silnice.
Když tu byli sovět. vojáci, bylo vše veselé na
vesnici, i když byli ještě Němci na našem
území. Měli jsme si konečně pusht radio, každý
včera jsme se scházeli v sále v hospodě, kde
se tancovalo a zpívalo. Rusové u nás byli tři týd-
ny a ke konci, když měli odjet osvobodovat jiná
města a vesnice od Němců, loučili jsme se s nimi
a plakali. Mnozí lidé si dodnes se sovět. vojáky
dopisují (a váleky). Nějw dopisují, ale navzájem se
i navštívují. Jeden z těchto hrdinů k nám
jízdi dodnes vždy po pěti letech, jmenuje se soudruh
Gondusov. Soudruh Gondusov byl příslušník Govětské
armády v Pláckovi. Konce války duben - květen
prožil v rodině Vránových. Pam' Vránová mu byla,
jak říká sám, druhou mámou. Několikrát přijel
na pozvání Měst NV v Humpolci. Nikdy nezapomněl
navštívit rodinu Vránových. Nebyla to z navštíva-
jem soukromá, ale cel' vesnice. Každé setká-
ní je pro nás i pro mne svátkem. Při harmo-
nice a zpěvu v lesedě si navzpomínáme

na chvíli prožít v roce 1945.

Já si s jedním soust.
vojákem také dopisovala, ale asi po šesti letech
se mi narodilo další dítě, už páté, a také jsem
měla moc práce. Chtěli jsme se také odstěhovat
sem do Plačkova, tak jsem si s ním přestala
dopisovat.

Prožila jsem dvě války, ale
takovou válku, která byla v roce 1939-1945, jsem
ještě neviděla a neprožila. Nikdy si ani nedo-
vedou pomyslet, co válka znamená, co to znamená
jako na lidich, tak na celém našem území.
Kdyby snad ještě jednou byla další válka, tak
já už bych ji přizít nechtěla."

Podle vyprávění mé
sousedky Marie Gedlákovi z Plačkova č. 16,
vypracovala Zdena Groboslová, zářijí VIII. c.
28 - Hálkova Humpolec.

BRANIŠOV POD KŘEMEŠNÍKEM

Když dne 1. září 1939 napadli Němci sousední Polsko, začali si všichni naši občané uvědomovat, že jsme byli sice první, nikoliv však poslední oběti Německa. V roce 1940 byla od 1. dubna nařízena povinná dodávka mléka, a mléko se muselo odevzdat do Sedliště. V zimě vr. 1940-1941 byla vyhlášena pracovní povinnost na házení sněhu. Občané Branišova, všichni muži do 60 let, musely přišky chodit házet sněh nejen na státní silnici do Sedliště, ale i k novému železnicovému a k Sázkovi. V roce 1941 po napadení Sovětského svazu německými vojsky, byly zavedeny noční hlídky. Z místní knihovny v Branišově byly vyřazeny všechny knihy.

V roce 1942 byl vydán přísný zákaz poslouchat cizí rozhlasové stanice. V naší obci se přes tento zákaz scházeli muži v domě u Polišili, kde poslouchali zahraniční rozhlas z Londýna a Moskvy.

V roce 1944 byla nařízena pracovní povinnost na ůřbu dřeva v lesích. Všichni muži z Branišova museli po celou zimu pracovat v průmyslných lesích. Vyčištěné dřevo bylo odváženo pro válečné potřeby.

německých okupantů.

Rok 1945. Počátkem roku byla vyhlášena pracovní povinnost na kopání zákopů před blížící se frontou na naše území. Branišov musel dodat na zákopy 2 muže. Někdy se kopaly protitankové zákopy kolem Ostravy. Práce probíhaly pod dozorem vesáka, za jejich neustálého potírání, neboť kopání šlo špatně, země v měsíci lednu byla velmi promrzlá. V měsíci dubnu bylo ubytováno v Branišově v hostinci u Buciara 16 německých žen z přístavního města Hamburku. Události na frontě, kde Sovětská armáda se blížila do našeho kraje lishomoravské vysočiny, se odrážely i v naší obci. Obyvatelé si začali vykopávat kryty, kopali je pro případ, že budou muset před blížící se frontou opustit svoje domovy. Bylo krytí kopáno na Branišovem směrem ke Střemištině.

Stáje v sobotu dne 5. března kadeřkeli obyvatelé výzvy pražského rozkladu, oznamující vzplanutí prouštění v hlavním městě proti nonavidičním okupantům, to již bylo každému jasno, že se blíží konec války a okupace.

Dne 9. března, mezi 4. až 5. hodinou ráno, dopadlo několik výstřelů nad Branišovem nedaleko samoty y. Stáje. Bylo německé výstřely byly vystřeleny ustupujícími Němci ze státní silnice u vyškylně. Z naší obce bylo vidět na státní silnici od Beledinky k Sedlům mezi 6. až 9. hodinou kolony ustupujících.

zbytku německých armád. Někteří muži z obce i odjinud se přiblížili ke slátní sítnici, když uskupující Němci soudy projížděli. J. Durian z Braníšova byl od německých vojáků skáčen do noty. Před 10. hodinou se již po sítnici ke Stelčickým objevilo první předvoj sovětské armády. Molem 14. hodiny přijeli do Braníšova čtyři rudoočímijci na koních, povozů a vzali s sebou 16 německých žen, které zde byly uytlovány.

Z obce Braníšova byli hrdinové, kteří se neválekli bratřím německých okupantů.

M. Brůdčichovský, radák z Braníšova byl dne 9.5.1945 ráno zastřelen při srážce s přesilou německých vojáků u Dobé Vody u Pelčimova a jeho jméno na pamětníku na nádražím v Pelčimově spolu s dalšími hrdiny připomíná, abychom na tyto bojovníky za svobody nikdy nezapomínali. Bratr M. Brůdčichovského byl více jak 2 roky vězněn v koncentračním táboře v Dachau.

V tomto roce celá naše republika vítala sovětskou armádu. nejen lidé i sama příroda. Ptáčky se prospušila, aby jí mohla přivítat v celí své krásě. Všichni lidé na desítky kilometrů vzpomínají s láskou a nepřestávají být vděční sovětskému lidu za osvobození od německých fašistů.

Podle vyprávění miřabíčky Bohumily Hadačové, Braníšov č. 11 p. Vyskytná.

Zpracovala Lenka Brůdčichová
Kábrň 8. D 28 Hálkova Humpolec

Poslední dny války

9. květen 1945 byl pro nás šťastný den, na který nikdy nezapomeneme. Odpoledne jsme v našem městě uviděli Sovětskou armádu. Někteří šli do písčitého rána nůskali, jiní pokračovali v cestě, kterou měli určenou - na Brahu.

U nás bylo několik sovětských vojáků, někteří byli ubytováni v dílně - jiní chtěli být venku, byli na sabrádce. Někteří dlouho prospěšovali, hráli na harmoniku, chovali maji roční dvočku. Ukládali jsme s myšlenkou, že již se nemusíme bát náletů, či gestapa, kteří by odvezli někoho z rodiny, jako mého otce, který byl vězněn v Pěchově paláci v Praze. Stonežne budeme klidně žít.

Ráno nás vzbudila rána. Byla to světlá rána, o níž jsme si mysleli, že se tím výstřelem loučí ti, kteří odjíždějí. Jenže to nebyla jediná rána. Najednou byla střelba po celém městě. Běhla jsem k oknu, před kterým postavilo právě auto. Z auta vyskákali fašisti. Bylo jich asi 12 a protože rudoarmějci, kteří u nás spali, začali na ně střílet, naskákali do protější sabrácky.

jedem sovětský voják oběhl k nám do bytu a
přikázal nám sbírat věci do sklepa.
Věděl chtěl můj muž zbraň, se bude s nimi bojovat,
nedali mu ji, musel jít do sklepa. Řekli mu, se ho
je její náležitost. Věděli jsme, se německé je vše,
se situace je vážná. Slyšeli jsme ty dny v
rozhlase, jak německí vojáci v Praze dostávají rádi,
muš' a byraji nejen muš', ale se my i děti, báli
jsme se pomyslet, co by nás čekalo. Naš' státní
občané by se postříleli, poranili a zajali své
protivníky. Věděli jsme, jak je odvážně, muš' ho
léželi na chodníku, ora německé přišel osobně lékař,
kterého navolali. Celý den byla slyšet přestřelka
ve městě, ale věc byl jít k lidem. So jsme směli
jít na náměstí, kde na prostranství před nynějším
muzeem byli zajati lidmi našimi a ruskými
vojáky. Si všichni se chtěli dostat přes naše město - za
kvasnou cenu - jen aby nepadli do rukou Sovětské
armáde. Oměsto Humpolec a jeho občany pomáhali
tenkrát bojovat i rumunští vojáci. Na nedělním
hřbitově jsou pochováni sovětské vojáci a na
pomátku Rumunů je pomátník u lesa, v Lipku.
Vždy se zastavíme a vzpomene na těch, kteří
položili životy za nás v době, kdy válka končila.

Podle vyprávění Marie
Vrasákové. Hu. Jiráskova ul. pracovala
Božena Štrougalová a J. Háč.

E.D.

Žitná vltava mlka v Pláckově

Příběh, který mi vyprávěli babička s dědečkem, není nijak volábní, ale je pravdivý. Babička se jmenuje Mária Kruží a dědeček Václav Kruží a oba byli v Pláckově ep. 44.

Lidé z Pláckova si v letech kopali brásky před Němci, část svého majetku dávali do sklepa a i my jsme měli ve sklepe přímý, potraviny a botoh, který musel mít připravený kováč pro případ, kdyby náhodou byly nálety. Jednou když jsem šla pověsit prádlo, uslyšela jsem křik. Rychle jsem zaběhla do domu, vzala jsem botoh a dítě a utíkala do sklepa. Po nálezech jsme se upli podívat, co německé letouny vybombardovaly. Mat' od Karla Brodka byla přecitlivěná a náhlejší mlk, který kudy projížděl, byl celý v plamenech a byla z něho pouze kůže ..

Když se zdálo, že je vše v pořádku, odcházel jsem domů.

Muži mi ochvěli do Kruží na práci. Z Pláckova ochvěli ještě R. Herma, pana Zelenku, J. Klapku, A. Klapku, Fr. Káňovského a 14-ti letého pufo Jankoubka. Z Reichu se vrátili jen pan Zelenka, který kamelouho remiel na nemoci, které si přinesl s sebou a František Káňovský.

Když se můj muž vrátil, rázně jsme poslouchali rádio, které bylo na kabelech. Vždy muselo být zakázáno

a dobře jsme věděli, že kdyby na nás přišli Němci, stálo by nás to život.

Až v prosinci r. 1943 k nám přivezli naši sousedi muža, který se jmenoval Max Štarnišov a pravil nám, abychom ho přijali. Byl u nás ještě pár týdnů, pak musel odejít. Řekli jsme se s ním loučili, ale muselo to být.

Ve válce se u některých mužů stali křavěci. Aby nemuseli do Reichu, tak se říkali a na kámu si malili hypelnu, takže se jim káma rozšířila po celých nohou a hnilo to. Jeden muž jménem Šulík Antonín kvůli této kámě ztratil nohu.

Ke konci války utíkaly německé rodiny od nás k Plzni a pak dál do Německa.

Dne 5. května, když kudy projížděli Rusové, všichni plakali a někteří muži se na slzy nedrželi.

Pěsmě po válce sem přišli Rumuni, na nás zabili koně a dělali námom maso ke to, že jim mypyaly něco uvařily.

Po leších se tu kroužili Němci, když zbyly Němci, kteří tu byvali, a tak všichni muži chodili do lesa a chytali je. Zavázali je do pláckovské školy a když jich bylo víc dovezli je do Humpolce.

Tato válka byla krvavá a nechtěla bych ji mořit jiné pokrou. V Pláckově zemřelo 14 mužů. Byli to muži, kteří byvali na vozech.

Podle vyprávění Štěpě a Václava Krejčíků z Pláckova.
Pláckovo č. 44. Pracovala Ludmila Krejčí 8.C 2 9 Hálkova
Humpolec

5-9. KVĚTEN V HUMPOLCI

Byla jsem masakrná v RAD (dříve kavárna Tímka v Guboch, nyní Gubno). Opravovaly se tam vojenské oběky. 5. květen byla sobota, přijel strýc Š. k práci a říkal: „Je konec války, v Praze se bojuje.“ V Humpolci i jiných městech se stahovaly německé nápisy a vyvěšovaly se plakáty. Tatínek, protokl byl u dobrovolných hasičů, nyní požárníků, byl většinou dne mimo domov, bratr byl s ním jako spojka. Kapiškovali různé oběky se městi. Já s maminkou, strýc a keta jsme byli doma, tatínek s bratrem přišel jen na chvíli něco popít, pak nas odcházel. Z jeho vyprávění si pamatuji toto:

Městem propárali německí vojáci SS, kteří se chtěli co nejdříve dostat na kápod, k vítě americké armády. Nemělo se jim v tom bránit, jinak by to pro většinu občanů města špatně dopadlo. Tuto úmluvu s nimi dohodl pan Křího jako káskupce města (uměl dobře německy). Násiči, bývalí českoslovenští vojáci a důstojníci byli soustředěni v prostoru u Elektrárny, kde byli obklopeni německými vojáky s kulomety.

Naši neměli mít u sebe křevň a vyčítávali na šimluru pana Křiva. Já a maminka jsme poslouchaly rozhlas, jak volal o pomoc sovětské vojáky. Říkali, jak němei traktři naši lidi a křevň je před křevň a jak jsou proti německému pomnoení. Na barikádách jich v Praze křevň mnoho křevňulo.

Pak přijeli sovětské vojáky. To bylo jasok. V Kumpolci jich křevň 4 podlo. Byli však velice odvořeni, se slovy „nás mnoho“ šřiteli po německých bez křevň. Křevň je mužem přes naše křevň do křevň, kde je křevň. V okolních křevň bylo křevň křevň. Pak se Sovětskou armádou přišli křevň se křevň křevň, křevň se křevň po křevň a polích. A byl mír, křevň se a křevň.

Podle vyprávění paní
Jaroslavy Křevňové

Křevň 120 Kumpolce
křevň Trina Křevňová 8. C

V Kumpolci dne 5. 4. 1985

Poslední dny války v Opatově

Příběh, který se stal mému dědečkovi, se odehrává v posledních dnech války.

Dědeček žil se svou rodinou v moravském městečku Opatov. Když se blížilo osvobození, lidé se dohody, že každou noc bude někdo hlídat. Na dědečka vyšla noc z 9. na 10. května 1945. Hlídku dělal se svým kamarádem. Když se setmělo, šli na obchůzku. Nejprve přes městečko, potom kolem statku, až došli ke škole. Všude bylo тихо. Najednou uslyšeli zvuk motorky a nějaké německé hlasy. Šli tedy ještě kousek po silnici, ale protože byli jen dva a hlasů více, vrátili se a to, co slyšeli oznámili ostatním.

Ráno šli všichni muži z vesnice do lesa, ale všude bylo тихо a klid. Odpoledne přijeli sovětské vojáky na koních. Když se dozvěděli, co se zde přihodilo, dali mužům pušky a šli společně do lesa. Hledali dlouho. A našli! Asi půl kilometru od města, za kolejšími byla paseka, kde byly smrčky, takže na paseku vidět nebylo. Všichni utichli. Najednou slyšeli hlasy, které patřily Němcům. Obkličili

pasce a šli se tam podívat. Na pasce,
v měkké travičce leželo asi 40 německých vojáků
vyšší hodnosti. Govětští vojáci je zajali
a odblekli do města. Příští den si pro ně
přijela služba z Třebíče.

Přála bych si, abych nikdy neprožila
hrůzy války, aby všichni lidé na celém světě
žili v pohodě a míru.

Tento příběh rozčil můj dědeček
Zdeněk Krejcar, který nyní žije v Humpolci
na skalce.

Zpracovala Dita Průchová
Žď - Kálkova VIII. D)

Totální nasazení

Píše se rok 1939. Je 15. března ráno a hučí sněží. Jako každé ráno poslouchám novinky a dovidám se, že Hitler začal dobít celou naši republiku. Nastal rozruch, každý myslil na to, co s námi bude. Do vyčítání úradů jsou dorazovali měnití vedoucí.

Asi týden po těchto událostech mi přišel korespondenční lístek, ve kterém se psalo, že druhý den se můj docházkový před. Po příchodu mi dali výstrah „farkasů“ a některé papíry, které jsem potřeboval. Pot nás ovezli do Jabova, odkud jsme odjeli kolektivním vlakem do Lince. Jel nás někdy celý vlak se různými koním našich států. Ještě jsme ve vlaku nebyli vidáni. Někteří předpokládali se vidět na úvod nedostavili, v kabině byli vystrašení. Ji se schovávali v kabině a v kabině ukrytí, aby nemuseli do Říše na práci. My jsme zatím dorazili do Lince. Odkud nás ovezli kolektivním vlakem do města, které bylo ohroženo ostrými drátem a hledali ho vojáci. Když jsme došli na velké nádraží, tak nás rozdělili po skupinkách a dovedli nás do dřevěných budov, kterým se říká lize. Každému se nás přidělili pracovníci.

Druhý den ráno nás opět ovezli na velké nádraží, kde nás rozdělili podle druhů práce, kterým jsme doma se koničali. Já jsem byl přidělen k dřívě. Je jsme provedli individuálně

halepice. Černěte to bylo v noci, tak nám každou chvíli praskaly
halepice. Bylo to těžká práce. V noci jsme se slova vůbec nevyzpíli,
protože byl každou chvíli nálet. Někdy vůbec nálet nebyl ohlášen,
když v noci, když jsme spali, najednou začaly vybuchovat bomby a
my jsme se museli uklízet v úkrytu. Také jsme se slyšeli
skromičovat. Jak Němci uměli slupinky, které měly více
než dva litry, hned začaly pít.

Na této zeleňce živě jsme ještě nikdy nebyli. Jednou, bylo to při náletech, šel na ledy náš černěcí čer.
Jo jsem šel v odě, protože ten nálet nebyl ohlášen. Najednou
slyším křik a náhle. Podívám se na kati a vidím, že náš
černěcí čer je rozlit. Když bylo po náletech, tak jsme šli
k rozlitému náletu, kde jsme pomohli vyprošťovat metlu a koně.
Bylo to těžká práce a podivná. Jiště když jsme odšli s
kory, tak jsme nacházeli náletové masy a nůž. Bylo nám v každé
noci špatně.

Práce bylo namáhavá, pracovalo se od rána do večera a k jídlu
jsem dostal kochu čerá kiny nebo spíš čerá vody, protože
se k tomu k tomu jen říkalo. K tomu byl malý kousek chleba, kterému
jsem říkal perník. Někteří muži k tomu nemohli vydržet, tak
se snažili pít. Někteří se ho podávali, ale jiní byli dýšeni,
navíc a mnozí se nich vzdávali.

Jo jsem se po dlouhém čase pokusil rozčistit v dovolenou.
Mě čerá bylo vyhovět a já mohl jít domů. Čerá
do Ruse jsem se již nemohl, proto jsem se až do konce
všudy schovával.

To mě se blížil konec války a Němci, které uměli,

zanechávali na sebou různé ukradené majetky. Ale také dost se jich schovávalo v lesích a byli odbráni. U Liponě mezi Vystelmem a Bystrou se skrýval německý upravitel. Byl promáčkovan skupinkou lidí, ale pokusilo se ho zlikvidovat jednotou myslivostického oddělení který se jmenoval Kucírek. V souboji se omáknul jeho pistole a zastřelil ho. V Humpolci byl po násle popraven socialistický vůdce Wild, kterého humpoleckí občané odsoudili. Bylo to v soudu (v myšicích L. J. U.).

Dne 9. března byl slavný den a my jsme se schromáždili u jinovana, protože tady měla přijít Loretova armáda do Humpolce. Když přijela, tak jsme je s radostí všechny vítali a hráli na ně všechny strážky.

Podle vyprávění soudce Jana Jirška
z Kojetic.

Upravoval Miloš Kravka VIII.C

L. J. Kálkova

Totální nasazení

U roce 1940 jsem byl nasazen na práci v Německém Brodě (dříve Javličkové Brodě) na letišti. Pracovali jsme na ploše letiště. Zalévání jsme asfaltem boxky do betonu. Tam jsem dělal asi rok. Potom byl opět nábor na násové nasazení, které vedlo na hrase jihlava - Německý Brod. Podmínky tam byly velmi špatné, studená strava i oběd nám chovářeli už studený. Bydleli jsme ve starých barácích. Tam jsem pracoval necelý rok. Potom byl nábor, ale až do Německa a jako 21. ročník jsme museli marškovat první. Byl jsem nasazený do Vídně a tam nás rozdělili na několika pracovištích. Já jsem se dostal na západ od Vídně směrem na linec do Salzburgu. Tady jsem pracoval asi 2 roky. Dělal jsem v továrně Glatz Fabrik - to je předelna umělých vláken, z nichž se vyráběla křídla do letadel.

U roce 1944 začali k nám továrnu Američané bombardovat. Byla silně poškozena a celá řada příslušníků cizích národností, pokud to šlo, se rozutekla. Mě se štěstí podařilo utéci a dostat se domů do Světlice. Do konce války chyběly necelé tři měsíce, ještě i v tak malé vesničce se našel „učavač“, který mě ohlásil československým.

Tě mě odvedli do tehdejšího Německého Brodu, kde byla škola uprchlých z Německa. Po rozdělení jsem se dostal do Plzně nad Lužnicí do každého táboru „Srešnice“; to je jako donucovací tábor. Když jsem objevil, co je to hlad, nespávaní, strádání i případy oddělování samotářů. Kdo s tímto zacházením s lidmi pravem nesouhlasil, byl odsunut do Černovic u Tábora a tam musel dělat v kamenolomu. Po šesti týdnech jsem dostal zápal plic a pohrudnice. Byl jsem poslán do Buzyně u Prahy do nemocnice. Léčili mě tam 2 měsíce. Pak mě pustili domů a musel jsem se ohlásit na úřadě pro práci. Jelikož slyšelo do konce války pár měsíců, slyšel jsem se proto doma a v šlachu prošel konec války až do revolučních dnů 1945.

Podle vyprávění mého dědečka Františka Havla, který bydlel ve Světlci. Pracoval již Polesp v Dumbolci; Z Š. Halbova; Dumbolec

TOTÁLNÍ NAsAZENÍ

V roce 1934 můj dědeček rukoval do Písku jako hranicář. Řekl mnoho zajímavých příběhů a jámu k nim mi vyprávěl. V téže době jsem rukoval na hranice do Štítkých hor na káčí operovní. Toto operovní jsme museli radou buržoazní vlády opustit. Těžko s plácem jsme s kamarády opouštěli pohraničí. Když jsme odcházeli, smičili jsme v operovní vše, co jsme mohli.

15. března při okupaci celí naší republiky jsme byli propouštěni do civilu. Pracoval jsem jako malíř a lakýrník, ale v roce 1942 jsem byl nasazen na práci do Reichu a to do města Vídně jako kovářský pomocník.

Byli jsme ubytováni v dřevěných lágrach přímo v areálu Št. markswe. Byli jsme hlídáni německými

vojáky. Pracovali kde lidé různých
národností např. Poláci, Francouzi,
Ukrajinky, kteří dělaly samé podřad
né práce v velkém hladu. Naše
strava byla špatná a bylo jí
málo. Samé mořské ryby, ke se
to nedalo nikdy ani jíst. Naše
práce byla v velkých křehkých
kucharů, kde jsme přicházeli
velmi často k úrazům. Pracovali
kde také rusí zajatci, s kterými
němci surově zacházeli.

Vě Vídni jsem zakl. bombardová-
ní. Tento útok mého přítele byl
smutný a nešťastný na nej nepomů-
něm.

Po půl roce jsem dostal dovolenou
a přijel jsem na vánoce domů.
Pravděpodobně jsem k lágru přive-
l ráškel, poněvadž začátkem
ledna onemocněla moje manželka
a jeden a půl roku starý syn.
Kvůli této nemoci jsem se nemu-
šel do lágru vrátit. Po uzdravení
rodiny jsem se mohl vrátit, ale
abych nemusel, přičkl jsem si do
kolena injekci slin. Koleno mi otéklo

a ve výpočtech nemocných jsem byl
převzen do nemocnice, kde mi koleno
operovali. Aby mi léčeni trvalo co
nejdéle, vybral jsem si do péče
pražskou cukru.

Po uzhojení kolena jsem byl
nasmolen do říšské pracovní
služby, která byla v Humpolci.
Pracoval jsem zde jako obuvník.
Tuto práci jsem dělal až do
5. května, kdy vypuklo v Praze
povstání. Zapojil jsem se do odboje
a s ostatními vojáky jsme
prohledávali lovy a hledali ukrytí
německé vojáky. Hledali jsme zdroje
vody, aby je německí vojáci nestrávi-
li.

Později jsem přibíral kazateľský sbor
Němců v Pacově, kde jsem byl až do
konce r. 1945.

Po zrušení kazateľského sboru
jsem byl propuštěn do civilu a začal
mí kamůstraní malice.

Podle vyprávění mého dědečka
Adolfa Vondráčka, Lvermova 458.

Zpracovala Radka Vondráčková
Káňovně 8.) 29. Hálkova - Humpolec.

Poslední výstřely

Přihoda, kterou mi vyprávěla moje babička, se odehrála krátce před koncem druhé světové války. Němečtí vojáci, kterým nebylo, než utíkat před bouřícím se českým lidem a vrchnáčkou Sovětskou armádou, chtěli svou porážku vykoupiť alespoň několika posledními kapkami krve českého lidu.

Tou dobou se vydali na potulku Loukovskými lesy dva chlapeci, Antonín Popel a Loukopa a Janek z Dobré Vody. Chlapci, kteří prošli těžkými válkami, se také chtěli pomstít za své zemřelé přátele, a proto se na tuto potulku vydali se zbraněmi za opasky.

Hned na kraji lesa se jim kousek louka ukázala. Naproti nim vyrazil jeden z německých vojáků. Chlapci si brve ledě uvědomili, že vůbec nevyhoda tak, jak si ho představovali. Nevyhoda, že by jim chtěl ustupovat a už vůbec ne, že by se od nich chtěl nechat zastřelit. Německý chlapec slušně požádal o kapalky (za těch pár let, co bez práce osidlovali fašistě naši země, ovládali celkem dobrou částku). Antonín se ihned nabídl a vy-

klučně před německým rozkřepul svůj kabát, za
nímě se kablyškla pistole. Němec tím však
rozuměl jako klidu. Klidně mu poděkoval
za papalky a měl se k odchodu. Kprostřed
usly se ještě ohlídl a zavolał na udipere
chlapek něco jako parovými. Řekl jim, aby
se na své usly - ať už jede kamkoli - spa-
řili vyhnout německému důstojníkovi, který
se tu pokouhá po lesích a stříbí ozbrojeně
lišky. Pozrají ho pyj podle toho, že má plnou
kusu stalyek zubu. Pak už se ani neohlídl
a spěchal po silnici směrem k lesu.

Chlapci se za ním ještě chvíli dívali, pak
se otočili a vyrazili hlouběji do lesa. Za chví-
li se přesvědčili, že jim Němec nechtal, když
proti nim stánuł německý důstojník s výšmi
vysoké hodnosti. Za jeho prsou se skvělo mro-
ko vyřezanými, nejvíce pak líčl, „za stalič-
nost“. Při klém úsměvu mu se usly kaspi-
tily dvě řady ne bílych, ale stalyek zubu.

Glupně jako prvni Němec ji požádal o pa-
palky. Antonín, tytokidť už trochu bojač-
ně, odkynul kabát a podával mu je. Němec
udě nezapímalý papalky ani trochu, spíš
něnovat pozornost předmětu za opaskem. Tak
ryckle, že to chlapek ani nezapovozovat, vytahł
pistoli. Hned nato zase už vyšel a pak

jiště druzhij Antonin, který stál hned vedle vojáka, byl zastřelen a na místě zemřel. Jeho kamarád byl postřelen. Padl však na zem a předstíral, že je mrtev. Protok se hýmne bal, že by šel by přilákají do lesa budi, a že se tam přece jen už by ho našel někdo, dal se rychlou chůzí klouběji do lesu.

Tou dobou právě prováděl svou každodenní obchůzku i pan Růžek, střežmistr v Dobrušce. Ještě jako chlapec a několik nejblížešších přátel vědělo, že při své pochůzce zajde až hluboko do lesu, kde se schybojí partyzáni. A že proto má vždycky s sebou jídla a pití, které se svou ženou uchovájí. Tentokrát však, když za stádko rozhleží došel až k rozhledně, která se tyčila nad Kouřovskými lesy, proti němu vystoupil německý důstojník. Když uviděl Růžka, přel na něj německy psal. Růžek neváhal a vytáhl revolver. Vzájemně zastřelily téměř rapidem dva pyšně. Růžek padl k zemi mrtv, německé tělo postřelen.

Za chvíli se kolem nich běžel kloubek budi, který už mezitím našel mrtvého vojáka i postřeleného vojáka, který byl odvezen do nemocnice. Když viděl, že střežmistr Růžek už je mrtv, vrátili se k němu. Ten napil česky a napil

přemýšlely se sebe pyřel slova, kterými vyjadřoval svou bolest. Nikdo mu však nepřekal na pomoc. Ručka měli přielmi pádi, a tak proč by pomáhali jako pravoti? Ale bylo vidět, že křmee už pomoc nepobíhaje a ani nečeká. Keč ale kerměl, prosil všechny, aby až pumě, mu vyli kali všechny ruky a za kumke, které ka ně dostanou, mu vystojí důstojný pokřb. A to mu nikdo, i když byl křmee, odepřít nemohl.

A tak ka přelobk dní šel Dolním městem slavný pokřb Antonína Popka, křakřmíška Ručka a přmetského důstojníka. Křakřmíška Ručka má na křrodním vyboř v Dolním městě pamětní desku a na Antonína připomínají přielmi obyvateli písněky a okoli.

Jých smuti patřily už mezi posledni v ličáčk. Zaredloako přijela slavná Sovětská armáda, která osvobodila český národ od šestiletého utlupení, které těžce lexilo na naci každého českého člověka.

Podle vypravování mi babičky, paní Anstazie Průšové, Velké Křpiny č. p. 6, v. Křjetice zpracovala Marcela Šimková, křky ně S. D. Š. - Halckova, Křmpoke.

ZRADA V KOBYLÍM DOLE

Naše sousedka se jmenuje Anetka Pipková. V době 2. sv. války žila se svým manželem Josefem Pipkem na Dolních Pasekách. Vyprávěla mi o tragických událostech na Kedečsku.

Josef Pipek byl členem ilegální skupiny pod vedením Karla Pulce, který byl poručíkem čs. armády a velitelem partyzánií Humpolecká a Vypočimpy. Karel Pulec s místními zemědělci a lesnickými dělníky ze Zahradky, Pasek a okolních míst vytvořil ilegální partyzánskou skupinu, která prováděla diverzní akce, poskytovala pomoc uprchlým sovětským kajakářům i našemu lidem. Vlastenci vybudovali v posádkavských lesích několik dobře skrytých a vybavených bunkrů a připravovali se i k odbojovým akcím proti nacistům.

Do skupiny se však vsadil krádežník Bohumil Bušta z Dolní Lěčkové, který spolupracoval s gestapem. Partyzáni mu důvěřovali a svěřili se mu se všemi úkryty a také ukázali všechny úkryty. Bušta vše prohodil v kšachtě na německém gestapu.

Partyzáni mívali schůzky i v Kobylím dole v dřevěné boudě, která sloužila jako skladisko u Tomkova mlýna. Poručík Pulec, i když byl varováním, svolal schůzku na sobotu 24. ledna 1945.

K Pipkům přiběhl Števídal, aby také Josef přešel. Paní Pipková manželka nechtěla pustit, neboť měli malou dcerku miláčku a bála se o ni. Josef neuposlechl a vydal se do Kobylího dolu. Schůzka však byla prohrazena a celý Kobylí důl byl obklíčen Němci a četníky. Mlýn byl také strážem a nikdo z něho nesměl vycházet pod hrozbou zastřelení. V 14 hodin přicházelo do Kobylího směrem od Dolních Pasek několik učastníků schůzky v čele s panem Pipkem. Pán. Karel Pulec přijel na motocyklu od Kladva nad Bakovou. Nic nedávající partyzáni směřovali k blízkému mlýnu. Náhle byli zastaveni německou hlídkou a při pokusu o útek Němci je napadli puškou palbou. Bohumil Kluch a Josef Pipek byli zastřeleni. Karel Pulec byl zraněn a pokusil se uniknout. Když pak poznal bezvýchodnost své situace, zastřelil se pistolí u poloka. Stal se ještě vhodil do vody smotek papíru, na kterém byli zasnámenými členové ilegální skupiny. Němci jej nedostali. Několik dalších členů skupiny, kteří však nedostali do Kobylího dolu, se podařilo uniknout.

Paní Pipková nic nevěděla. Kolem půlnoci když ještě manžel nebyl doma, šla ho hledat k jeho bratřovi Františkovi. Tam jí oznámili, že je Josef zastřelen, jen se zmínili o přestřelce v Kobylím dole. Řekli: „Někoho zabili, někdo utekl“

a ostatní zatkali." Při zpáteční cestě ji zastavili Němci. Ptali se jí, kde byla, ale ona nic neprozradila, tak ji propustili. Kradavila se ještě u Šýkovic, tam už se malý desetiletý Karlík vydával na cestu do Koule, aby ostatní varoval. Zprávu donesl však. Druhý den paní Šýkovicová odveleli do koncentračního tábora v Terezíně. Paní Pipková již tušila, co se dalo, rychle běžela domů, ze skříně popadla mamčelino revolver a schovala ho do popela. Němci její prohlídce nepašli. Několikrát byla vyslychána. Když se od ní gestapo nic nedovídalo, chytili jednorozčím dceru miláčku za košíček a drželi ji nad kamny a vykrškovali, že ji hodí do ohně. Paní Pipková se v tom okamžiku srovnala, ale její lachymě jim dcerku vytekla a přesvědčivě tvrdila, že je to její dítě. Němci ji odkepli a odešli. Takových výplechů bylo na Pasekách mnoho.

Na Paseky se také vraceli uprchlíci z Reichu, ukryvali se na samotářích a v lesích. Někteří byli viděni a udati, a proto tam bylo mnoho německých kondukt. Pan Rudolf Kluch také utekl z Reichu, před konduktou se skrýl k sousedům do stodoly. Němci přehazovali slámu a kapichovali vidle skoro až ke dnu. Když měli slámu velkou hromadu, museli přestat, ale pana Klucha nenašli. Jindy zase musel skamnádem vliet do mšičky, ktera byla přikryta dřevěnou deskou. Protože

o něm Němci věděli, musel se skrývat až do konce války na úkrytných místech.

muži, kteří padli v přeběhlce v Kobylím dole blízko Tomkova mlýna, mají kamenný pomník, na kterém jsou vytesána jména s nápisem:

Por. Karel Pulec 9.12.1914 - 24.1.1945

part. Bohumil Kluck 19.3.1900 - 24.1.1945

part. Josef Pipek 24.12.1912 - 24.1.1945

Padli v boji s gestapem SS dne 24.1.1945

Společně v boji i se smrtí.

Pro paní Pipekovou je tato smutná událost karyta hluboko do srdce již 40 let a jím s pláčem na ni vzpomíná. Přije naší mladé generaci mír na celém světě.

Podle vyprávění anekdy Pipekové

Kalivě čp. 5

Křesťovská Lenka Kolemová

B.D. KŠ - Flaňkova

Podle vyprávění mé babičky Anny Maruškové,
Revoluce 48 - Slumpolec.

zpracoval Jiří Maruška

VIII. C. Z. Š. Holkové

V Slumpoleci dne 5. května 1985

světlinami a projížděli jim vlnou dříve.

Ve čtvrtek 10. srpna brzy ráno občan Euseba uviděl Němce přibližující se
z brodské silnice, kteří chtěli projet Kumpolcem, přestože už v Kumpol-
ci byla sovětská posádka. Občan Euseba to ihned hlásil svým nadřazeným
vojáčkům.

Ti si na brodské silnici u nemocnice postavili dílo a řekli, že
jád se Němci přiblíží, Rusové spustí palbu. Němci, co projeli už
do města, bez přestání řekli, že spí se pro vystrach, aby měli volnou
cestu ven. Na přikázání u oplotě stál mladý sovětský voják se samopalem
v ruce a šel do Němců. Hlídky na něho šli, aby uviděl, že
ho zastřílí, ale on jim odpověděl, že kradl peníze německé a kradl se zabije.
Německým Němcům se podařilo projet, ale většina jich byla zabitá.
Tak byl Kumpolec definitivně osvobozen.

Podle vyprávění mi babičky Jitiny Bejhanové.

Káldeva 927, Kumpolec

reprezentoval Karel Kratochvíl VIII. C 215 Kál. Kumpolec

V Kumpolci dne 5. srpna 1985

OSVOBOZENÍ HUMPOLCE

Už do 8. května 1945 byl Humpolec obsazen německým vojskem. Byli na ty 'dávni' zcela nevinní lidé, obvykle řídovské národnosti. Někteří byli popraveni, jiní byli odvezeni do koncentračních táborů a vždy vybraný ročník byl poslán na práci do Řeicka. Dříve byl vydatý rážec shromážděním na ulici. Jednou se na ulici sešel náš děda s babičkou a prababičkou a bavili se o tom, jakou koupili husu. U toho jeden německý voják jim lámanou češtinou navrhl, aby se rozšli. Děda ho jenom tak odlykl, ale když na něj ten Němec namířil pušku, tak se netone přes jenom museli rozjít.

5. května 1945 přijelo do Humpolce auto s československou vlajkou a volalo, že je konec války a že se z Humpolce hlubí posádka Rudé armády.

Židštem Němci začali bezvládně utíkat, jak se dalo. Jeden německý voják dokonce nabízel dědovi pušku a jiné věci, jenom aby mu dal civilní oděv. Běhali i německí osidleni v Humpolce bezvládně „národní hosté“. A takhle všichni Němci přechali z Humpolce směrem na Blazen, kde byla americká armáda. Němci předpokládali, že Američané na ně nebudou tak tvrdí jako Rusové.

Lidé z toho všeho měli velkou radost. Vyharovali z oken obrázky Hitlera, stahovali vlajky s hákovými křížky a smazávali německé nápisy.

Avšak humpolecký nacističtí vůdce Wildt povolal ~~na~~ německou posádku z Brodů. Tato posádka nebyla v Humpolce dlouho. V noci z 8. na 9. května z Humpolce remizela jako pára nad vodou. Nikdo nevěděl, v kolik hodin a kdy odejít.

Ve středu 9. května konečně dorazila Rudá armáda. Lidé je rozvářali

POBYT NA NUCENÝCH PRACÍCH

Jako každý, také já jsem dosáhl svých osmnáctých narozenin. Evropa, když mi moje babička ráno blahopřála, přinesl pan pošťák doporučený dopis z Pelhřimova. Když jsem dopis přečetl, měl jsem po radosti ještě, že není maminka doma, říkal jsem si sám pro sebe. Ale ne moc dlouho, maminka brzy přišla z náku-
pu. Když však přišla do předsíně a uvi-
dila uplakanou babičku a kufřík pod ně-
šákem, který tam stál, jako kdyby se ho-
mie nedělo. Maminka se celá rozklepala
a začala plakat. Když se uklidnila, řekl
jsem jí, kam jdu, a aby o mne neměla strach.
Maminka mi upekla na cestu chléb a s tím
se se mnou rozloučila na pelhřimovském
nádraží.

Jeli jsme 3 dny, asi dvanáctkrát jsme přiseda-
li, až jsme dorazili na určité místo. Vlády-
ru nás rozdělili podle národnosti. Užli jsme
se skoro z celé Evropy. Byli zde Češi, Poláci, Ruso-

ni, Maďaři, Jugoslávci, Španěli, Portugalci, Bel-
gicani a Němci a Francouzi. Byl jsem nasazen
do továrny, kde se vyráběla protiletadla a
protitanková munice. Jediní my Češi jsme mě-
li vycházky a také dovolení. Lágr byl rozdělen
tak, že každá národnost měla svůj dřevěný
barák po 40 cizincích a v každé cizinec bylo 25
osob. Každá národnost měla svůj barák, ale
na práci jsme byli všichni v jedné továrně.
Já jsem také jednou dostal dovolenou na 4 dny.
Jenomže jsem ji a 2 dny přeláhl. Vě šnojemní
mí chytili a napsali doporučení dopis do lág-
ru. Už jsem pak nikdy neměl nárok na dovo-
lenou. Dodnes nevím, kdo v továrně dělal sa-
botáže. Říkalo se, že to udělalo pár Francouzů,
ale opravdu nevím, kdo to tentokrát byl doo-
opravdy.

Pracovní dobu jsme měli dvanáct hodin a
muselo se pracovat nepřetržitě. K jídlu jsme
dostávali jídlo, kterému se nemohlo dát ni-
jaké jméno. Napolovic omáčka, napolovic
polivka a k tomu každý dostal malý krou-
sek chleba. Zapijeli jsme to buď vodou a nebo
když se Němci přidali, měli jsme i černou
kávou. Ke konci války asi 25. března zača-
la americká letadla typu IRK-24 (začala amerie-
ká) bombardovat lágr. Takhle to bylo každý

pátý den. Dělat se muselo nepřetržitě, nic se nesmělo odklízet, ani kamarádům, kteří byli zraněni, jsme nemohli pomoci. Němci potom navíc prohlédli vědy raměně. Tyco hlavych usoudili, že už nebude moci dělat a že není naději na uzdravení, odvlekli do jednoho baráku a tam je postříleli. Měli mimí byli i moji dva kamarádi z dětství František a Klára. Za ty tři roky, co jsme tam byli, jsme si s^{se} svým kamarádem Ollikem zklonarim, který pocházel z Koli-
na, ani jednou pořádně nemajedly Ollik byl a je můj nejlepší kamarád až dodnes.

Na velikonoční svátky Američané začali znovu bombardovat tábor. Nálet trval asi tři hodiny, ale mně a Ollikovi to připadalo jako ničnost. Já jsem se domluvil s Ollikem, že bychom mohli spolu v^zry, ráno" utéct. A tak ráno v^zro-
na na (pramátku) pomlárku jsme uték-
li. V^zrali jsme si to nejdůležitější: deku, bo-
ly a Ollik v^zal poslední krajíček chleba, který
i tak začal v^zrdnout. 120 km jsme šli p^šky,
dostali jsme se až do českých Budějovic a od-
tud do Pelhřimova. Domů do Želiva jsem
musel v^zase p^šky. Už jsem necítil nohy,

musel jsem jít bos, poněvadž mi tak +
otekly nohy, že jsem se nemohl dostat do
bot. Těch 120 km jsme se cestou zastavovali
u každého studánky či poloka, abychom
se mohli napít. Když jsem přešel domů,
maminka byla celá šťastná. Hned mi
dala najíst, napít a uložila mne na
lůžko. Na nohy mi dala obklady. Druhý
den mi maminka řekla, že bych měl dojet
na starostou pro potravinové lístky, jinak
že pryč nevystačíme. Když jsem prosil sta-
rostu o lístky, nechtěl věřit, že jsem doma.
Tu starosta navolal vedle do kanceláře pro
příslušníka SS, aby přivertl mne do přepra-
vice na práci. Zde jsem se já i ti druzí doč-
kali konce války.

Do dnes se navštěvujeme s Otlikem a vzpomí-
náme na ty těžké časy. S Otlikem jedeme v
létě po naší rodné kůře. Rozumíme si spolu
do dnes, byť to kamarád v těžkých a smut-
ných dobách, ale je to kamarád i v těch ra-
dostných - v míru

Podle vyprávění svého dědečka
Václava Vojny kpt. Vojny Vojny,
číslo 8. D. Hál. ul.

KVĚTNOVÉ POVSTÁNÍ

VE VLAŠIMI

Začátkem květnového povstání ve Vlašimi nebyl jako v Praze a ostatních městech 5. květen, nýbrž už 4. květen, kdy na železniční stanici přišla fingovaná zpráva, že se blíží Rudá armáda. Obyvatele tuto zprávu oslavilo tím, že sbíralo nebo ničilo německé nápisy. Ve večerních hodinách došlo k masové demonstraci, po níž byl těžký uspokojen, že doba odplaty konečně nadešla.

Druhý den se v rádiu ozvala ona známá výzva na konec rozkladu. Po této výzvě se začaly formovat ozbrojené sbory, které se ohořovaly na úkor německé posádky a nad městem převzal vojenské velení nadporučík armády František Popišil. K dispozici byli ihned další vlastenci: podporučík Míxa a další. Dále pokračovaly

dělat cizí partyzánské skupiny. Velitel SS odvolal
kresbu výpravu proti Vlášim, řízenou z velitelství SS
v Beresově. Ze strany výboru byla upraveno na
partyzánské skupiny, které ještě esemani ráčnou
obrazovat obyčejstvo, nasáhnou proti esákům.

V noci ze 6. na 7. května byly zřízeny hlídky
esáků a ráno 7. května Němci ^{střelili} vydali sílení po
růdných trasách. Cerovní úpravy byly udržovány z
telefonní ústředny odpovídáním hovoru.

Němci dostali z Beresova příkaz zastavit
předsedu RNV a čs. velitele ve Vlášim. Dále
měli být složený stráž. Jestliže by nebylo uprositelných
byl by vydán rozkaz Vlášim bombardovat a tím slo-
mit odpor obyčejstva. Byly odvedány stráž
nesložné střelby, a jakmile se venku objevil esák, byl
okamžitě zneškodněn.

V noci z 8. na 9. května esáci vyhlídli továrnu,
kde jim hrozilo den ze dne větší nebezpečí. Rozsáhlí
esáci stříleli na vše, co se hýbalo. V této chvíli
přišla na pomoc partyzánská skupina "BLANIK".

Němci ustupovali ze strachu před Rudou armádou
a nevyhrotili se žádným přestřelkům s partyzány.
Všichni utíkali do raji k Američanům. Němci
měli cílené stráž, ale z kapitulace bylo
těžko být ve střehu. V ten den proběhla obro-
žování zbývajících esáků.

ukce na okraji města, kde převzala bojiče partyzánská skupina „BLANIK“ a místní četnictvo. Potom byl otevřen sklad místní kovárny a vydaný samopaly a kulometry. Ihned potom se sešel revoluční výbor města, který požádal ředitele municií kovárny, aby předal kovárni ozbrojené jednotce obyvatelstva. Ten však odmítl a řekl, že v kovárně jsou jednotky SS a že nemůže poskytnout kovárny s bezvěrem a náboem podstaty jednotce. Byl vydan příkaz k dobytí kovárny, ale komanda návrhu se postavila obyvatelstvo s tím, že v kovárně je asi 200 esesmanů, kteří mají k dispozici neomezený počet pušek a streliva. Potom vlašim je blízko Benešova, kde je asi 30000 esesáků a koncentrační tory. Dále v kovárně byla několik tun brávy, a proto bylo nebezpečí, že bude vyhozena do povětří kovárna i okolní budovy, a náboec rásohy bezvěrem a streliva měly být uchovány až na konec války pro potřeby křivky. Vojenské velení muselo počítat i s tím, že při vyklizení se esesáci bránu pokusí zničit. A proto bylo navrženo spojení s partyzánskými skupinami v poton Doubovici. Prohibaly také noční přesady SS autobatem od Benešova. Byl ustanoven koncentrační výz a množství streliva.

6. května byli k municií kovárně voláni nástupy revolučního výboru. Vyjednávají s velitelem SS, který měl v úmyslu, že rásohy na SS transporty.

V 13⁰⁵ dorazil do Vlašimi první sovětský tank.
Po něm další a další. Tak skončily ony revoluční
dny ve Vlašimi a díky a usnání patří všem, kdo
pomáhali na ochraně tohoto krásného města.

Podle vyprávění svého dědečka

FRANTIŠEKA POSPIŠILA

MÁCHOVA 30

HUMPOLEC

upracoval Jiří Pospíšil, žák školy Škálkova
č. 8. C

KRUTÉ VĚZNĚNÍ

Děda mi jednou vyprávěl o svém bratru, který se za války dostal do Terezína za spolupráci s partyzány.

Dědův bratr měl za války v Klamovci u Herálce pekárnu. Bylo to asi 8 měsíců před koncem války, když pro něj přišli Němci, protože příslahoval Němci Wolf Miroslav na něho uctel, se pomohl partyzánům a dává jim potraviny.

Němci jej odvezli a brzy se dostal do koncentračního tábora Terezín. Uplul s ním byli v Terezíně i další lidé z Klampovce, učitel Kosen Jaroslav a kněz Bohuslav a ještě občan Čáman, který tam zemřel na hrizovou angínu. Dědův bratr tvrdil v Terezíně strašně ubrany a nikdy na tu dobu nestihl vzpomínat. Němci s nimi krutě zacházeli a bezdůvodně je týrali. Jednou ho jeden Němec udeřil motykou do hlavy a když se vrátil, měl tam ještě velikou jizvu.

Když už bylo těsně před koncem války, byl odloven k smrti. Jiště před svou popravou si musel holýma rukama vyhrabat hrob. Tol ještě smrti, kterou mohl čekat bezdůvodně okamžitě, ho ale zachránilo osvobození osvobození Terezína a propuštění vězňů. I s ním se zachránili i oba učitelé Jaroslav Kosen, však byl ubrany a hladem nešťastný, onemocněl

kyfen a brzy po svém osvobození v Humpolci zemřel a Bohuslav Hrád, jenž
se vrátil do Humpolce adokonce měl moji maminku. Když se dědův bratr
vrátil domů byl velmi oslablý a vážil pouhých 35 kilo. Jiště dlouho ležel
na následky krátkého pobytu v Terezíně.

Podle vyprávění svého dědečka Aloise Hájka Komorovic 22. zpracoval
František Váňák žák třídy 8. D.

Tolální masakremi

za druhé světové války jsem byl masakren jako mnoho jiných na práci do Reichu neboli jak se tehdy říkalo do velkoněmecké říše. Bylo mi 21 roků a vrátil jsem se po čtyřech letech.

Transportem na's dovezli do Lipska a tam jsme byli rozděleni po různých nádražích, já jsem se dostal na nádraží Wittenberg Lutherstadt. Bylo na's tam pokromadě asi 30 lidí. Dostali jsme jednu lopatu a jeden kumpáč a denodenně jsme opravovali bratě. Po nocce na's bylo několik přerazeno do pracovního slaku (baucuku). Ve slaku jsme i bydleli a přejížděli stále k jednoho místa na druhé straně tam, kde byly bratě nebo nádraží rozbity bombardováním.

Nějaký čas jsme opravovali také ve Varšavě na předměstí Praga a pak jsme jeli dále na východ, kde už švihla krutá nepřátelská válka. To jsme pokračovali cestou, když jsme jeli přes Lotyšsko, Litvu a Estonsko a pak dále přes město Dno a dále do níže Pskova.

Město Pskov bylo celí vypálené a stály tam jen komíny. Pak dále do Novgorodu a všude krásně rozbí-
ti. Byla to práce velmi těžká a trvala dvanařet
hodin denně. Nechali nám jen volno každou druhou
neděli. Jídla bylo málo, a tak jsme byli rádi,
když jsme mohli vybrat kávy a nebo márný a
uvržit si je bez soli.

Mám řádu vzpomínek, na které nadosmrti
nezapomenu. Bylo to v Novgorodu, tam se k
nám (přidal) hlásil jeden sudeták. Umel
pěkně úsly a říkal, že je také příslušník a je
v ústí nad Labem. Podle uniformy jsme věděli,
že je příslušníkem SS a tím bylo dobře se
vyhnout. To byli fanatici. Chodil k nám do
vagonu na besedy. Spolu s ním bydlel Ivan
Maroš. (Dříve studoval na vysoké škole v Praze,
ale 14. listopadu byl jako mnoho dalších stu-
dentů odvřen do koncentračního tábora. Po noci
byl propuštěn a pracoval tam s námi. Byl
to Jugoslávec, ale znal dobře německy i hodně
rusky, ovládal arabiku.) Jednou řekl brá-
tr Ivan s tím sudetákem kávy a sudeták
probral 150 marek. Druhý den řekl tam
přisěl a hned se, kde je ten Jugoslávec.
Že prý brátr falešně a aby mu by peníze vrá-
til. Maroš byl nikde venku. Němec ka-
čal kúčít, že by peníze chce hned, vyběhl

pistoli a proklánil.

„Víte, kdo já jsem. Já jsem SS a víte co, co je SS? Já jsem vlastnoručně zabil 24 Rusů a víte, jakou máme SS přísahu!?”

Raději zabil svého vlastního otce a matku, než bych zradil našeho vojevůdce Adolfa Hitlera.”

Po tom výjevu celí ustrašení jsme se složili a peníze mu dali, i když jsme nebrali.

Ivan Maroš byl v roce 1943 popraven v Lipsku. (obešen). Důvod? Daroval chleba sovětským vojákům - zajalci.

Předělávali jsme širokozachodnou bratř na evropskou míru ve stanici Greblovo asi 5 km před městem Pskov. Na druhou bratř přijel vojenský transport, byl plně obsazen vojáky a na vagoněch byla dalekohosma děla. Vojáci nám hákali nedopalky u cigaret a jeden nedopalek spadl před Ivana Maroše (byl to můj velmi dobrý kamarád). Ivan řekl komu vojákové něco hodně neslušného. Po neslušné slovo uslyšel německý poručík, který se díval z vlakového okna (byl to velmi hezký mladý člověk, dle výloček lékař). Vyběhl z vlaku a před celým transportem řekl: „Kluci, já jsem taky Čech, jsem Pražák. Já ka to nemůžu, ké

jsm v uniformě. To mě dal na vojnu
láta, nechtě se na mě, já už česky nesty-
šel půl roku. kde se kady bereš? Vláček bylo
ještě mnoho. Pak šel do vagonu, dal nám
několik vek chleba a nějaké cigarety a slak
se kačal rozjít. Nakonec máš ještě obyč a
maskočil do slaku. Němci k sobě byli celí vy-
jevení, ale nám se nic nemohlo stát, po-
něvadž nám by věci dal poručík- lékař a ma-
měj si Němci nedovolili. Ale stejně to byla
od něj odvážný čin.

Mohl bych pokračovat i v dalších přího-
dách, ale ty jsou moc smutné, končí smrtí
a šel bylo v Rusku hodně moc. Rus pro
Němce neměl emu- křesťanství u SS a křesťanských
oddílů. Rusové dobře poznali, co jsou Němci a
nřídili se proto heslem: Oko za oko, zub
za zub.

Pevně věřím, že Rusové udělají vše proto, aby
byl udržěn mír. Již to jen tak nemohou
zapomenout, když jim byla zpusťována jejich
zlať a milióny lidí přišli a žil.

Podle vyprávění svého dědečka Aloise
Prokopa, kaliště 40.

Zpracovala Marcela Benšová
kaliště 40

REVOLUCE VE SVĚTLÉ

Tento příběh má významě satiru, který by se měl od
něho ode.

Můj děda šel ve Světlé nad Sázavou, kde byla u dale
okupace německá a počtu asi 200 vojáků. Byla uložena v místním
sádku. Nebyli to vojáci SS, byli to obyčejní vojáci Wehrmachtu.

Konec dubna a začátkem května, jako všude v Čechách, tak i
ve Světlé následla revoluční nadšení, které byla ještě podporována
vzrůstajícím partyzánským hnutím na Vysočině. Tato bojová
odhodlanost vyvrcholila 6. května 1945, den po té, co vyhlášen
Pravěké povstání. Někteří lidé odjeli Prase na pomoc, a sice jimi
u počtu asi 15 lidí se rozhodli povstat ve Světlé a odbrájit
německou posádku. U této skupiny musel být i můj děda.

Ozbrojili se různými zbraněmi od pistolí až po krabovnice.
Přiblížili se k sádku a vyhlásili několik varovných výstřelů
do vzduchu. U této skupiny musel být velice nadšení a ani ne
neuvědomovali riziko svého počinu. Z více sádku byl proti
nim namířen protiletadlový kulomet a z oken na ně mířily
samopaly německých vojáků. 15. špatně ozbrojených civilistů se
dotalo k německým vojákům a sami cítili, že neuvolná rozhodnutí
občanů, mnozí z nich měli strach. U této napjatém okamžiku
se ve vratech objevil německý major, velitel jednotky. Český je
poslal do sádku na jezení a německé kapitulaci. Tento major
byl ve Světlé již od začátku války, a spolu většinu ozbrojených
civilistů od vidění spal. Například k mému dědovi, který byl
když se došel stíhat. Povstání odešlo a majorem se jeho

kanceláře, kde jim nabídl újavy a vyložil jim svůj plán na republiku. Podle tohoto plánu měli vojáci do města odejít ve větší části sbraně a do rána v následních dnech, pouze s osobními potřebami opustit město. Tak se i stalo a 9. května město přijel na ulici od Krompachové rovešské tenky.

Tento příběh je svým způsobem zajímavý, možná je i málo známý. V období těchto událostí se žité stálo a Němci slyšeli vradili, ale zde se dvě skupiny nepřítel v určitém čase dokázaly dohodnout a uvědomily si slyševšího dobrého sblížení. A to se mi na tomto příběhu líbí.

Tento příběh zpracoval podle vyprávění svého dědečka Miloslava Vápeníka bydlícího ve Gütli zpracoval sám P. D.

P. Vápeník.

Přestřelka v Kobylím dole

Příběh, který mi vyprávěla paní Pokrosová ze Zahrádky, se stal ke konci II. světové války.

V této době se scházela v Kobylím dole u Zahrádky skupina partyzánů, kterou tvořili B. Kluck, J. Pipka, H. Pulec - který byl velitelem, a členové Pótiš a Franta. Jeden z nich, později se ukázalo, že to byl Franta, vypracoval místo schůzky na gestapu v Ledči. Gestapo hned přišlo do Kobylího dolu, kde již byli Pipka, Kluck a Pulec. Pipka a Klucka gestapo na místě zastřelilo a Pulec, který byl postřelen, utíkal k řece Želivce, která byla částečně zamrzlá. Pod led uschoval rozbrojené zbraně a obě skupiny a tajně dokumenty. Když viděl, že ho gestapo pronásleduje a nemá naději na záchranu, sám se zastřelil. Mezitím však někdo varoval V. Pótiše, aby na schůzku do Kobylího dolu nechovil, že je tam gestapo. Pótiš se utýl do lesa. Gestapo přišlo i do Zahrádky, kde sebrali ženy partyzánů a odváželi je do Ledče k výslechu. Mezi nimi byla i žena Pótiše, která byla těhotná. Gestapo je tři dny vyslýchalo, ale pak je pustilo a ony se vrátily do Zahrádky.

Po válce oběma Zahrádky umístili na místo

krvavého střetu partyzánů s fašisty pomětní deska.
Každoročně vždy v Den osvobození naší vlasti Sovětskou
armádou si občané Lokvotic a okolí připomínají
tuto událost a položením květu ke pomětní desce
aktivují pomocku oběti Kobylího dolu.

č. vypracování paní Marie Rohosové, Kunyolec
zpracovala Jitona Hučerová, VIII. C a J. Kálková, Kunyolec

POSLEDNÍ DNY VA'LKY

Můj děda prožil celé období II. světové války v Kumpolci. Velice dobře si pamatuje právě na poslední dny a často mně a mým bratrům o nich vypráví.

Povstání českého lidu proti nacistickým fašistům bylo zahájeno 5. května 1945 v Brně. Brňané povstali se zbraní v ruce, v ulicích se stavěly barikády, bojovalo se o každý roh, o každou ulici. Rozhlas volal v mnoha jazycích o pomoc. Lidé, kteří nbyli přítomni tomuto dění přímo v Brně, cítili a trpěli a i radovali se jako první účastníci odboje. Boje v Brně pokračovaly až do 9. května, do přijetí Rudé armády.

Kumpolec se také dočkal osvobození Rudé armádou už 9. května 1945. Přijela kolem 1. hodiny odpoledne od Hlavíčkovy Brodu v počtu asi šesti průstřemných zbrojených vozů druhé ukrajinské armády maršála Malinovského. Zastavili před pivovarem, kde bylo krátké uvítání. Po malé přestávce pokračovali v jízdě směrem ku Brně. Hned na to začaly se objevovat ve městě další vojenské vozy a tanky, později i jízci na koních. Všichni ujížděli rychle na pomoc Brně.

V poledních nočních hodinách přijela do Kumpolce menší sovětská posádka, která zůstala stát v Revoluční ulici poblíž Hlavního náměstí. Po půlnoci přijeli do Kumpolce na nákladních autech Němci. Chltili směrem na Pukhřimov - k nápadu. Avšak příslušníci Rudé armády je zastavili. Němci však neomyšlně začali střílet a vyprovokovali boj.

V tomto boji padlo 4 sedm sovětských vojáků, kteří jsou pochováni
na místním hřbitově. Jejich památka je každoročně uctívána
při příležitosti jejich smrti - 9. května a při oslavách VŘSR.

Podle vyprávění mého dědečka, Františka Haníka,
Palackého 846 Kumpolec

upracoval David Haník, žák S. D. Aršky
při 29. Hálkova v Kumpolci

Rejčkov zru

II. sréžové války

Moj babička bydlí v obci Rejčkov na Vysočině. Při naší naroštině jsem babičku poprosila, jestli by mi mohla vyprávět, jak to vypadalo na vsi na II. světové války. Babička se na chvíli namyslela a pak začala vyprávět.

Nyboří pro nás bylo, když v radech hlásili, že nás obsadí německí okupanti a my musíme dát naší republiku bez boje. Všichni jsme s napětím očekávali, co bude dál. Potom jsme opět jinom se rozhlásili, která města nás německí obsadili. Ve škole jsme se knoht učili německému jazyku. V novinách, v rozhlase, obchodech a na úradkách se všude mluvilo německy. Na jídlo jsme dostávali potravinové lístky. Bylo proto všeho málo, muselo se velmi šetřit a my děti jsme mívali k obědu i k večeru jen suché brambory. Němcům se museli odvolávat povinné dodávky obilí, vajec, mléka i brambor. Německí děti často prokládaly domů, jestli si někdo neschovával nějaké příděl obilí, nás mu porolili. Běsta holky se nikoho násli schovanou nějakou část, nás měl poroleno, ohavně ho vedli k vyšetření. Kdo se velmi bál, ale přesto, aby neměli takový

klaci, si schovali obilí a brambory v lesích do jam.
Vě domcích se ale našli i takoví lidé, kteří uvali hromem,
kolo a kole má obilí schované. Jednoho dne přijelo velké
nakladačské auto a hromem dávali opět prohlídku po sví.

Hajulo ale šli k Vandruim, které nikdo uval, že schovala-
ji větší část zásob. Nejprve na něho uvalili, aby sám
dobrovolně vyslal schované zásoby. Ale pan Vandrua vše popíral.
To hromce rozlobilo, uvalili mu důkladnou prohlídku
a uschované obilí mu našli. Okamžitě pana Vandrua
odvedli do koncentračního tábora, ze kterého se už nevrátil.

Byly to ale doby, ukončila babička své vyprávění.
Z toho to všeho jsem pochopila, že válka byla zlá,
a proto si přeji, aby byl vždy mír.

Z vyprávěním své babičky jsem Choukovi, Ryčkov

upracovala Duškovi svéta

Příběhka v Hodyšim dole

Příběhka, která se odehrála na konci druhé světové války, vypověl Václav Bělý z Humpolce.

Dne 23. ledna roku 1945 měla schůzku v Hodyšim dole u Zahradky u Štveč nad Gáranou naše ilegální skupina poručíka Pulce - Barbova. Byli na ni přivoleni i členové humpolcké skupiny pod krycím jménem Ruda a Franek. V odpovídajících hodinách se členové skupiny postupně scházeli na určeném místě.

Poručík Pulce přijížděl na svém malém klu od Lidce n. Gáranou. Přivítal se skupinky čekající. Byl velmi opatrný, protože měl podezření, že Ruda a Franek jsou zrádci. Jeho svědomí se potvrdilo. V této době byl již Hodyšim dle obzoru Němci. Vrápili se osovky povoni vystrky a ag'roy „Hall“. V několika minutách byli povoni předli se skupinový ilegálních pracovníků.

Pulce doběhl se posledních ul k říčce Jilisce a zde ho smičil poslední materiál ilegální skupiny, svým členům. Pulce jej vhodil do vody pod led a sám se nastřítil.

Z této skupiny se zachránilo jenom několik členů, mezi nimi i Václav Bělý, který byl již se vesnice Zahradky upozorněni místními občany na přítomnost Němců v Hodyšim dole. Jejich opovržlivý přístup jim zachránil život. Ukládali rozovat oděvní na Barbova.

Většinu ilegálních pracovníků pak dále již do konce
září pokračovali v odloži v pražském oddělení
JEPMAH na Moravě, ostatní u strojčů.

V Motylím dole pokračovali své řízení na vrcholcích
maři Marie Karel Pulec - Pastov, Bohumil Mluček
a Josef Pipulek.

Imus je v nedávce pomocí Kocí upravená
návní umístěn pomník dělí v Motylím dole.

Podle vypracování: Václava Bělky z Kumpolce vypracovala
Jana Mumláková VIII. C. 29. Mělnice Kumpolce.

KONEC VÁLKY V METANOVĚ

Když se blížil konec války, odstrojovali jsme 6. května 1945 s několika kamarády v naší obci Melánově německé vysídlovance.

Druhý den ráno, když jsme se probudili, byla plná ves německých vojáků, kteří na nás vysídlovance povolali. Podánilo se mi ještě nepozorovaně se vsi utéct a dostal jsem se až k lesu. Tam mě ale stejně německí vojáci našli, protože celý prostor byl obkličován. Potom nás odvedli pod bodáky do neďalekého města Počátek, kde měli posádku, a zavřeli nás do školy. Tam nás strážili. Protože již neměli čas nás vyslyšet, drželi nás jako rukojmí a celou dobu nám nedali najíst ani napít.

Měli jsme to štěstí, že na dva dny 9. května 1945 osvobodila město Rudá armáda pod velením maršála Malinovského, která přinesla svobodu i nám.

Tato příhoda se mi vyta do paměti, že na ni napomínám dodnes.

Podle vyprávění mého dědečka Miroslava Kňežíčka, který bydlí v Humpolci, na rybníčku 1314 pracoval Roman Onderka, 29. Hájkova, Humpolec.

MRTVÍ U VITIC

Stalo se to v té zlé době, která se nazývala druhá světová válka. I když už byla válka u konce, stále a stále se zabíjelo.

Osvobození Sovětské armády přineslo lidem radost, štěstí, ale hlavně chuť znovu žít a budovat to, co za více než sedm let té zlé doby bylo zbouráno, vypáleno, ale hlavně vybombardováno. Nebili jen lidé, kteří byli šťastni z osvobození Sovětskou armádou, ale také byli ti, kterým konec druhé světové války vsal chuť na ovládnutí celého světa.

Bylo to v ten slavný den 9. května 1945, když muži z Vitic a ze Školic šli okolo silnice, po nichž odjížděly ozbrojené nacistické jednotky na západ. A právě v tu chvíli se to stalo. Na jedné straně muže, kteří se dívali na odjezd německých vojsk se začalo střílet, ano střílet. Byl to krvavý masakr, který u nacistických zabijáků byl běžný. Nacisté muže postříleli a ještě od táhli na pole, kde je utloukli a dobili pařbami samopali.

Manželky mužů, malé syny, když spatřily ten strašlivý pohled, začaly navíkat, i když byly

všichni šťastni, že je mír a svoboda. Na tyto muže, kteří jsou pohřbeni na lhotickém hřbitově, nikdy nesapomeneme, protože to byli stateční lidé, kteří přežili celou válku a na samém jejím konci, byli chladnokrevně zabiti.

Na památku těchto mužů byl vystaven na lhotickém hřbitově památník, na kterém je napsáno:

„Zde v Pánu odpoívají čtyři občané z Vític

F. David - 27 roků

L. Jandajsek - 21 roků

Jar. Palán - 21 roků

Jos. Palán - 52 roků

a Vinc. Dvořák - 42 roků ze Lhotic, kteří byli zabiti Němci u Vític 9. května 1945.

Věčná sláva těmto padlým.“

Podle vyprávění mé babičky Zindřišky Hamesové, Lhotice č. 9, zpracoval

Radek Maštalík, VIII. C Z. Š. Hájková
Slumpolec.

Plačkov za II. sv. války

Pani Maškova, které je nyní 83 let,
prožila válku.

Začala mi o ni povídat.

Vě válce do Plačkova přivezli Němci. Nastěhovali je
do školy. Povídala, že než jsme si naši člunpu
koupili, tak v ní bydlela rodina Jakoubkova,
mili jediného syna Josefa.

Vě válce se ukryval.

Jakoubkovi měli psa a když křáskoval, tak
se Josef hned schoval.

Jednou mláďatě obilí a přišel k nim čluuk,
pani Maškova zavolala „ulihej“.

jenomže čluuk ho chytil a vedl do světnice.

chtěl si ho vzít s sebou, ale jakoubkovi
říkali, že se přijde ohlásit na čluukovou
stanici až ráno.

Druhý den nikam nesel a ukryval se.

(u) Němci dělali prohlídky. Vě školách se
nělida němčina.

V únoru 1945 odváží občany i z Humpolce.

V lese měli lidé postavené úkryty.

Cyotapo rodilo obyvatele Plačkova do školy a
odváželi je do Terexina.

Bylo nariženo at ten, kdo se ukryvá jde
do práce. Na náměstí v Humpolci vydávali
polišku, kterou ředili vodou. Potraviny byly
na listky.

Josef šel také do práce. Hned přijelo do současných gestapo. Odvezlo několik mužů.

Také odvezli do Terezína Jakobka.

Celá vesnice šla ve strachu.

V Praze stavili lidi barikády. Proti nim Němci s tanky. Němci šli ve vlnách. Děti a ženy se ukryvaly. Páni Vranová měla doma rádio.

5. květen - k rádu se říká: „Praha volá o pomoc“.

V Praze padlo mnoho lidí, kdyby nepřijeli Rusové, tak by Prahu Němci rozbili.

Němci utíkali od Slavčického Brodu, páchali kůřstvá, kapalo auta.

V Humpolci rozbili okna od nemocnic, kam je přecházeli Rusové.

Z Brancovova sem chodili Rusové, celá vesnice je měla ráda. Všichni lidé byli rádi, že skončila válka. Od Slavčického Brodu na Humpolec jeli Rusové. Všichni k vesnici se šli na ně podívat. Jen paní Mařková našla doma, protože je švadlena a poprosili ji, aby ušila sovětský praporek. Druhý den přijeli Rusové na koních. Jzdili po vesnici. Lidé se začali vracet k války a koncentračním táborům. Měli rádi, co přišli utrpět, byl Josef Jakobek. Ale po cestě dostal křivus a zemřel. Na konci války chodil k paní Vranové Nikola Gondusov. Všichni ho měli rádi. Nyní každých pět let navštěvuje Plačkov. V Terezíně jsou pochováni, umučeni občané Plačkova a mnoho dalších.

Podle vyprávění mi sousedky
Marie Maňkové z Blažkova zpracovala

Olga Píhalová, VIII. c. ZŠ Kálkova
Humpolec

Koniec války v Humspolci

Opal se květnem 1945. Tímto měsícem byl pro naši zemi mystičtější a mystičtější v dějinách lidstva. Lidé skoro na celém území naší republiky se oslavovali mir-koncem druhé světové války, ale ta píle na některých místech nekončila. Nekončila ani pro obyvatele města Humspolce.

V tyto radostné dny bylo ohlašeno vítězství nad fašistickým Německem. Činy které se děly z kusů látek praporek a vyměřovaly se po domích. Všichni se radovali, ale to co přišlo potom, nikdo nečekal. Někteří z občanů nebo vojáků ohlásil vše do německého Brodu. Asi za hodinu přišly hlídky německých vojáků. Šel potom páčil starosta města Humspolce, pan Čilko, za přítomnosti 55 a ohlásil mu případ jeho vojáků. Ten se hned odvolal praporek a ptal se ho, že v Humspolci se nic neděje, když hlídky odjely, všichni se všichni, co oslavovali konec války, na radnici, sudali praporek a připravovali měščí hlídky, které musely ohlásit město s podzemní praporečkou německé

příslušnosti

Druhý den přišla Sovětská armáda, která se ukryla v domcích okolo nemocnice a pivovaru. Když další den přišel od německého Brodu německá armáda, sovětští vojáci ji odpuštěvali. Němci pověřili na svoji obranu lehké dělostřelectvo, ale ani to jim nebylo nič platné, byli poraženi.

Po dobru boj se na plakovním nádraží nakládal plátek botami, cigarety, šatstvem, pohovkami a dalšími věcmi. K tomu plátek měl odjet i velitel SD když se však dovedl o parašutu německé v Kumpolci, vrátil se.

Tato chvilka byla pro obyvatele Kumpolce ta nejšťastnější, a proto další boj se začal na ulici plátek.

Podle nymankovaři při návštěvě Růženy Klípkové, Petřimovská 1054 Kumpolce pracovala Radomíra Petrová Pačková SD 29-Kálová Kumpolce 396 01.

Konec II. sv. války v Kežlicích

Babička mi vyprávěla, jak prožívala konec II. sv. války. Bydlela na samoti v lese nad vesnicí Kežlice se svými rodiči, kteří byli již starší. Její manžel byl v té době v nemocnici. Onemocněl na následky totálního nasazení.

Koncem dubna 1945 začalo jezdit kolem jejich domu do lesa auto, které se několikrát na den vracelo. Jezdili s ním naši lidé, kteří pracovali v odboji. Babiččin tatínek věděl, že v lese něco schovávají. Po válce se dověděli, že tam pod kromádou větvičky byly schovány vysílačky a zbraně. Koncem dubna do domu, kde babička bydlela, přivedl náš občan člověka v ruské vojenské uniformě. Chtěli na babiččiných rodičích civilní oblečení a prosili, aby jim šaty schovali, že se pro ně vrátí. Babička je uložila do krabice a naroomala senem. Měla velký strach, co se stane, bála se, zda to není přestrojený Němec, neboť v tomto období se stávali Němci zjištěni, zda lidé ve vesnicích napomáhají partyzáni. Smazili se vniknout do partyzánské sítě. Babička měla strach hlavně o své staré rodiče, protože pomoc partyzáni se bránila smrtí.

Po několika dnech přišli partyzáni pro vojenský oblek, který tam byl pečlivě schován. Dále prosili o trochu jídla. Jelikož v té době neměl nikdo na byt, vypravila se babička se svojí maminkou do nedalekého mlýna, kde jim často pomohli. V mlyně našli pláčeí mlynářku, která již byla vdovou. V mlyně jim vyprávěla co

se stalo. jednoho syna ji sebrali Němci, odvlekli ho do koncentračního tábora a z mlýna odvlekli vše, co mělo nějakou cenu a ten potom kapicelili. Druhého syna ji umučili v Hlaváčkově Brodě ještě s ostatními jeho kamarády. Od mlýnařky přinesli pouze bochník chleba a smutky nad nešťastnou matkou.

Všichni viděli, že se blíží poslední dny války a byly to nejhorší okamžiky že všech stran se ozývala střelba ve dne i v noci. Němci se nechtěli vzdát a uznal tak svoji porážku. Toto řádění ukončili vojáci Rudé armády, kteří přispěchali rychle na pomoc. Část jich spěchala ku Praze a část jich tuštila v lesích, aby je očistili od zbytků fašistů, kteří se tam ještě ukryvali. Sovětští a rumunští vojáci se utábořili nedaleko Babiččina obydlí a tuštili tam, dokud všude v okolí nebyl klid.

Sovětští partyzáni, který požádal Babiččina otec o civilní oblečení, na tuto pomoc nepamatoval a oznámil tuto pomoc československým úřadům. A Babiččin otec dostal po válce látku na nové šaty.

Podle vyprávění má babičky Blaženy Horaškové,
Nové Dvory 47, zpracovala Lenka Horašková.

Yvělné dny v obci Hejčlice

Ještě na konci II. světové války bylo v obci Hejčlice usloveno dobrovolná skupina dobrovolných dělníků, uvěření pro udržování porážek a sejiškávání mírných úkolů, které stanovila K.S. Do této skupiny bylo v obci Hejčlice začleněno 15 členů strany a v této skupině byl i můj dědeček Bohumil Jonkup.

V květnových dnech koncem r. 1945 došlo k utěsnění stýbky německých majků a nově ho usmířili ve všech směrech ke nově stanovištnímu. Dne 12. 5. 1945 došlo při návštěvě obce k přístupu Němců, kteří 3 nákladních aut po silnici odvozi nových přímocí, doprovázených se jistou obrovitými transparenty a dva motocykly s příručkou.

Těto kolony se šel majar německí armády a Dolního města. Do naší obce se dovezly správy, že kolona bude projít obcí v nepolehčivých podmínkách. Skupina dobrovolných dělníků obce chtěla natrhnout příjedu této kolony obcí i se svou dobrovolnou prací německým paštrím. Vzhledem k tomu, že Němci byli se silou přitahováni, bylo u skupiny dosti nehořel. Přítelští němečtí, že se konci války by bylo slyšet každý nový obce a její obyvatelstvo aniž. Přítelští, že Němci se již nacházeli, mohl

by dajít, že aby hojným zbrojením na lidstvách
si ulehč. V tomto duchu byl v naší obci přiláman
i první člá Rudi armády, jehož přímurí už si dříve
nepomohli. Jmenem ho, si na něj volali „Gjaro“.
Měl na starost ochráníti pověstí obce v okolí Gajáhu,
Dolní místo, Linnice a okolí. I přes úsilí vydržely
skupiny 15. oddělení v obci naší obce se pokusily
v odpoledních hodinách na křižovatce přič
Gajáhu s Holan a zastavení německé kolony.

Na kolonu byly nasměřovány dva četní
kolony by, několik samopaleč a šesta pušek.
Golatana Němci na zadržování zastavení a mající
německé armády vydat povel, aby se Němci
připravili k ústupu. Situace pro 15. oddělení
byla velmi kritická a velmi záleželo jmenem na tom,
aby obě ústředí Němci povel k ústupu. V této době
směrem od přič přišel na pomoc první člá
Saurtské armády, který přepěl kolonu kolony
k prvnímu německému ústupu a ústupu.
Zastavení s kolonou a v několika ústředích odložil
ústředí německé armády. Právě u Gajáhu německé
armády uzavřeli čláku mebu bojovník, protože v obci
pro ně byla také u kolony, a také v kolonu
odložili ústředí a člá kolony pod vedením prvního
prvního byla odvedena do Gumpetce a pak

děle než pět let, kde už byly jeho, Němci
odstraněni. Pro naši obec měl velký význam nějaký
národný poručitel a to, že odstranil nepřítel
ní nepřítel, protože sami občani by na jeho příkaz
Němci nestáli. Díky na obnovení našich občani a
hlavně poručitel našeho armády můžeme upomínat
v selských a lesních majcích duch, v roce
40. vypráví vypráví amokoseni čestného
kavitskou armádou.

Předtím vyprávěni máho dědečka Babuška
kavitskou, který byl v Hujčlci. Spracoval
Petr Kavitskou v Hujčlci, 28. Hujčlci, Hujčlci.

OSVOBOZENÍ ŽAHORŮ

Pral se květen roku 1945. Byl jsem s rodiči na vesnici v Žahorů.

Byl jsem ještě malý pětiletý klapek, když k nám jednoho dne přijeli tři důstojníci sovětské armády a počítali mi rodiči o poskytnutí přístřeší. Jeden z důstojníků uměl částečně česky. Na svou ruku s obdivným vzhledem, jak z něho vylořili komunity plánu a štěstí - toto si utopili v kuchyni pod lavičkou. Když přišla noc, důstojníci doprostřed vesnice proti otěru postavili kulomet, na kterém utopili granáty.

Jeden z důstojníků šel na kanálu a dva zůstali na podlaze, pod křesly měli pistole. Když ráno, než se rozsvítilo, odšli na nedaleké město a sledovali vesnici.

Byl jsem u silnice ktera vede z Humpolce do Petřimova. Když projížděli Němci s auty. Díval jsem se prozra ditkou se vrátit, jak jedno auto postavilo a z něho německí vojáci hářeli jancitovi jisti a ploni do rybníčku za naší chalupou jak rychle odjel. Po třech dny nás sovětské důstojníci okuržili.

Na rozkazem jisti vystřelili sebou do vzduchu
a lehkého kulometu.

Po jejich odjetí na několik dní naši
vesnici Látková slyšeli Němce, kteří byli
přijati Sovětskou armádou.

Místní občané zbraně a janci jisti, kteří
němci hodili do rybníčku porchlí vylovili.

Ode tohoto přibitku, co jsem vyprávěl,
uplynulo již 40. let.

Podle vyprávění svého otce

Františka Štruborského

Arbesova 349 Humpolec

pracovníka dělníka Jana Štruborského

8. 9. 29. Hl. Akce

Glumpolec v letech 1939-45

V roce 1939 nás Hitler kábral a 15.3. toho roku přijela do Glumpolce velká kolona aut s vojáky. Všichni vojáci se ubytovali na Horním náměstí, kde se vedleli několik bytů. Odtud pak jeli na Horku. v ten čas napadla sprousta sněhu. Byla vyhlášena pracovní povinnost. Každý obyvateľ musel jít odhromas snít se písní, aby mohla kolona vojáků projít. v Glumpolci v Pěnkově továrně a u Smrčků v odhradi němci vybudovali velké sklady vojenského materiálu.

Toho roku 1939 byl vyhlášen prosekovat Čechy a morava. Slovači měli svůj vlastní stát.

Z našeho okresu odjelo několik vojáků do Anglie a Francie, kde prováděli letecký výcvik. Podnikali nálety na německá města. Při těchto náletech bylo několik letů sestřeleno. mezi nimi byl i glumpolecký Rodák y. Dygajín a většina dalších.

V roce 1940 němci nařídili, že všude musí být německé nápisy.

v těch letech lidé nad Sázkou se pokyvali parbyráni, kteří vyharovali mosty a přerušovali telefonní spojení.

Do Glumpolce přijelo mnoho německých rodin. Byly ubytovány v chalděch na Želivce kam na osvobození

tožiu po bohu RA postoupila rumunská vojska
nejdále na západ v Evropě. Gestapo začalo kázat
komunisty a odváželi nevinné lidi do koncentračních
táborů. V těchto táborech zahynulo mnoho vlastenců.

Celý náš národ šel na osvobození Sovětskou
armádou. Do Humpolce přijeli sovětské osvoboditelé
9.5. 1945. S velkým nadšením zde byli uvítáni, krátce
si odpočinuli a dále pronásledovali německé vojáky.
Se Sovětskou armádou přijelo 12.5. do Humpolce už
rumunské vojsko, které bylo ubytováno ve stanech v
dípku. Němci zde navždy připomíná místo, aby
byl na světě vždycky mrtí.

Bylo hrůzy války znám jen z vyprávění svých
dědečků a babiček.

Přála bych všem lidem na celé naší planetě,
aby už nikdy nic podobného nezažili.

Podle vyprávění mého dědečka Josefa
Přiborského, Únárská č. 11 Humpolce.

Zpracovala řádkyně Lenka Přiborská
8.1. 28. Hlávova Humpolce.

V HUMPOLCI POSLEDNÍ DNY VÁLKY

Mezi nejvýznamnější dny našeho národa patří 9. květen 1945.

Hlavní dík za naši svobodu patří statečným Rudsovoarmějcům, často se divám na jejich tváře na obzorech. Přišli z dalekých končin své vlasti, aby vyhnali německé fašisty z utlačovaných zemí. My děti říjeme dnes bezstarostným životem a valčné křivky známe jen z vyprávění, z televize a časopisů. Tak pozorujeme válku a přejeme si, aby byl vždy a všude mír.

Naše místo a vesnice kolem jsou vklíněny mezi kopce a lesy, které poskytovaly úkryt partyzánům. Hlavním úkrytem byl Mělnikov, hodně jich bylo v lesích kolem Grosceň a Starých Huti. Nicili plaky, ve kterých Němci přivázeli na proužky ~~roztrhané~~ oděvy, pokrývky a vojsko. Úspěšný partyzánský bylo nesmírné, ale dobří lidé jim ra do od Němců brzo přišel smrt. Krátce před koncem války se od stromů odryvaly výbuchy, valil se sloup dýmu. So Němci před odchodem z Humpolce zničili továrnu, v níž se vyrábělo nebo opravovalo nářadí a obuv pro německé vojáky na frontě.

So už mezi lidmi převládalo nadšení, že škol, úřadů a obchodů mizely německé nápisy a po 6 letech opět pravlat náš praporek. 8. a 9. května se po silnici směrem k Želivu valily proudy německého vojska, vedly před sebou armádu. Bolužil podivnou na pokotění Němci naplatilo několik občanů v Kotic a Lhotic řivolem. Němci je pobili přímo u silnice. 9. května odpoledne přijela do Humpolecké první skupina sovietských vojáků. Humpoleckí občané je s jásotem vítali a hostili. 10. května v noci projížděla skupina Němců Humpolecem a došlo k přestřelce. Sovitští vojáci spolu s humpoleckými občanými Němce přimohli. Padlo však 4 ruských vojáků a jsou pohřbeni na humpoleckém hřbitově. Části byly ještě přestřelky v lesích, neboť mnozí Němci se skrývali a a vraždili nevinné lidi. Nejstavnější chvíle byla, jak říká naše babička, když 9. května večer kánila po šesti letech z rozblasku naší hymny Kde domov můj. Podle vyprávování paní Marie Loufalové zpracovala Eva Domaňková

Káiny' sátoz v Mosti'

Na počátku války stálo gestapo v Krasoňově několik lidí. Muxi nímí byl i pan Křípal. Pátrali ho do kármí ho lá'boru v Mosti', kde byl od roku 1942 až dokonu války. Byl ubytován v místnosti č. 19 a spolu s ním tam bylo ještě dalších třicet lidí.

V tomto táboře byl velmi krutý režim. Opilnoscí začali němci sloužit na kora dli nu. Muxi, když uslyšeli hukot, museli vstát a obléci se. Kdo nevrstal a neoblékl se, byl zbit několika němci gumovými kadicemi. Když se němci'n někdo směl bít, byl velký chudák, proto si němci na něj kaudli, a li to při každé příležitosti a nikdy by ho málem ubili k smrti. Takoví němci byli. Práce v táboře byla velmi těžká. Pan Křípal byl oparal jámy na prokládání kutek. Jinde každ jeden němec přivlel s kopy nku lidí a křídal je, jak pracují. Když někdo nemohl, tak ho přivlel gumovou

Kadici. Niklíci tento rajec při práci
vydělali, ale niklíci komili na ra-
kocel. Toto rajec měli obkani
kadry a na rakocel vyšlo mlčí gus-
meno E jako náuv si místnosti nebo
oknašeni. Každý den měli brambory
k snídani, k obědu ale i k večeři.
Tyto brambory byly ovšem dloupané,
ale se slupkou rašeni. Lidé měli hlad,
tak i tyto brambory museli smést.
Když niklíci občan oznámil, musel
mít podlahy i rakocely a komu
člověku nechtěl jíst, protože byl
němou na ošed. Na druhé straně
(mily) byl kágr, kde byli římy a
musely sbírat brambory. Na sobě
měly obkani a obnošeni německé
sukně a boty. Domu němei
motorová napsal asi rádek, protože
si to kontrolovali. Každý týden byl
nášup a museli říckni stávk v
poradu, němei něčtli číslo
a ten dotyčný s tím číslem musel
vyzkoušet a obkari se. Kdo tento
vražed nepostlehl, byl umučen
a zabit. Každý týden oznámil to
asi 4 lidi na křfus nebo vyta-
vni se špatně ho jíst.

Jakoví ho člověka líčili v lábři,
na sídlo mu ho nepusili. Hdo
u vedl ovil, ten byl stas ten, ale
rada lidí k němu. Pan Křípale
byl jeden z těch, co rátku přičítali.
A říkal, že má by rátku rátk
mestli. Podle vyprávění pana
Křípala z Krasného Krasného
Věnování mistra VIII. C. a s. Hlačova
Humpolec.